

Adekwatność kapitałowa i zarządzanie ryzykiem

FM Bank PBP S.A.

Stan na dzień 31.12.2015 r.

SPIS TREŚCI

I. INFORMACJE O BANKU.....	5
II. FUNDUSZE WŁASNE.....	5
III. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM	14
IV. REGULACYJNE WYMOGI KAPITAŁOWE.....	37
V. KAPITAŁ WEWNĘTRZNY.....	43
VI. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE	45

Wstęp

Raport „Adekwatność kapitałowa i zarządzanie ryzykiem – FM Bank PBP S.A.” (zwany dalej „Raportem”) został przygotowany zgodnie z wymogami Rozporządzenia CRR, Rekomendacji M Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach, Rekomendacji P dotyczącej zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków a także zasadami wyrażonymi w „Polityce Informacyjnej FM Bank PBP S.A.”

Niniejszy Raport przedstawia informacje dotyczące strategii oraz procesów Banku odnośnie zarządzania ryzykiem, struktury kapitałów Banku oraz jego adekwatności kapitałowej. Informacje w raporcie przedstawione są w ujęciu jednostkowym, według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r.

Słownik:

Ekspozycja kredytowa – suma wierzytelności pieniężnych i zobowiązań pozabilansowych Banku wynikająca z tytułu transakcji kredytowych;

Kapitał ekonomiczny (EC) – oszacowana przez Bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka zgodnie z procedurą wewnętrzną „Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP)”;

Kapitał regulacyjny (RC) – kwota całkowitego wymogu kapitałowego ustalona jako suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie Prawo bankowe, obliczonych zgodnie z procedurą wewnętrzną „Zasady wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka”;

Prawo bankowe - rozumie się przez to ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2015 r. poz. 128, 559 i 978)

Ustawa o nadzorze makroostrożnościowym – oznacza ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1513).

Uchwała 76/2010 KNF z późn. zm. – Uchwała Nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz Uchwały: 369/2010 KNF z dnia 12 października 2010r., 206/2011 z dnia 22 sierpnia 2011r. i 324/2011 z dnia 20 grudnia 2011r.;

Uchwała 386/2008 KNF z późn. zm. – Uchwała Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności oraz Uchwała 324/2011 z dnia 20 grudnia 2011 r.;

Uchwała 387/2008 - Uchwała Komisji Nadzoru Finansowego nr 387/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie określenia ocen wiarygodności kredytowej nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej, z których bank może korzystać w celu ustalenia wymogów kapitałowych i zakresu korzystania z tych ocen oraz ich powiązania ze stopniami jakości kredytowej.

Rozporządzenie CRR – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012;

Rekomendacja M – rekomendacja Komisji Nadzoru Finansowego dotycząca zarządzania ryzykiem operacyjnym,

Rekomendacja P – rekomendacja Komisji Nadzoru Finansowego dotycząca zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków z marca 2015 roku,

Jeśli nie zaznaczono inaczej, wszelkie dane prezentowane są wg stanu na 31 grudnia 2015 roku w tysiącach złotych oraz zostały oparte na kalkulacjach zgodnych z przepisami obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2015 roku. Ewentualne różnice w sumach i udziałach wynikają z zaokrągleń kwot do pełnych tysięcy złotych oraz zaokrągleń udziałów procentowych.

I. Informacje o Banku

Nazwa Banku: FM Bank PBP S.A.

(do dnia 1 lipca 2013 roku: Polski Bank Przedsiębiorczości Spółka Akcyjna)
dalej „Bank”

Siedziba: ul. Domaniewska 39A

02 – 672 Warszawa

Bank jest wpisany do KRS prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000030330.

W dniu 1 lipca 2013 roku nastąpiła rejestracja w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego połączenia Polskiego Banku Przedsiębiorczości S.A. (dalej „PBP”) z FM Bank S.A., w wyniku którego powstał FM Bank PBP S.A.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku jednostką dominującą wobec Banku jest spółka Porto Group Holdings Limited (spółka celowa AnaCap Financial Partners LLP) (100% głosów).

Zgodnie ze swoją strategią Bank nie prowadzi inwestycji kapitałowych i nie posiada udziałów w innych jednostkach, tym samym nie występują jednostki, które:

- 1) są objęte konsolidacją pełną,
- 2) są objęte konsolidacją proporcjonalną,
- 3) są wykazywane metodą praw własności,
- 4) pomniejszają fundusze własne,
- 5) nie są ani konsolidowane, ani nie pomniejszają funduszy własnych.

II. Fundusze własne

Bank wylicza fundusze własne zgodnie z przepisami Rozporządzenia CRR oraz ustawy Prawo bankowe. Sposób wyliczania funduszy własnych w okresach przejściowych uwzględnia wskaźniki procentowe w zakresie funduszy własnych określone w Rozdziale 13a Prawa bankowego.

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR **fundusze własne** stanowią sumę kapitału Tier 1 i kapitału Tier 2.

Na **kapitał Tier 1** instytucji składa się suma kapitału podstawowego Tier 1 i kapitału dodatkowego Tier 1.

Kapitał podstawowy Tier 1 obejmuje:

- wpłacony i zarejestrowany kapitał zakładowy,

- kapitał zapasowy,
- kapitały rezerwowe,
- zyski zatrzymane,
- fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej,
- skumulowane inne całkowite dochody.

Pozycje, o których mowa powyżej uznaje się za kapitał podstawowy Tier I wyłącznie wtedy, gdy Bank ma możliwość nieograniczonego i niezwłocznego wykorzystania ich do pokrycia ryzyk lub strat, gdy tylko one wystąpią.

Bank uwzględnia w skumulowanych innych całkowitych dochodach pozycje zgodnie z Międzynarodowym Standardem Rachunkowości (MSR) 1, w tym w szczególności kapitał z aktualizacji wyceny, ujmując pomniejszenia niezrealizowanych zysków i strat wycenianych wg wartości godziwej zgodnie z przepisami przejściowymi Rozporządzenia CRR. W/w pomniejszenia wyliczane są przyjmując wartości procentowe zgodne z Rozdziałem 13a Prawa bankowego.

W pozycji zyski zatrzymane ujmowane są straty z lat ubiegłych oraz zyski z bieżącego okresu lub zyski roczne przed podjęciem formalnej decyzji potwierdzającej ostateczny wynik finansowy instytucji w danym roku wyłącznie po uzyskaniu uprzedniego zezwolenia właściwego organu. Jako właściwy organ Bank przyjmuje Komisję Nadzoru Finansowego. Ponadto w zakresie zysków z bieżącego okresu lub zysków w trakcie zatwierdzania spełnione muszą być następujące warunki:

- zyski te zostały zweryfikowane przez niezależny podmiot odpowiedzialny za badanie sprawozdań finansowych Banku;
- kwota tych zysków została pomniejszona o wszelkie możliwe do przewidzenia obciążenia lub dywidendy;
- weryfikacja zysków z bieżącego okresu lub zysków rocznych musi zapewniać odpowiedni poziom gwarancji, że zyski te zostały ocenione zgodnie z zasadami ustanowionymi w mających zastosowanie standardach rachunkowości.

Kapitał podstawowy Tier 1 pomniejszany jest o następujące pozycje:

- stratę za bieżący rok obrotowy,
- wartości niematerialne,
- aktywa z tytułu podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności.

W przypadku aktywa z tytułu podatku dochodowego opartego na przyszłej rentowności, Bank pomniejsza kapitał podstawowy o:

- wartość tego aktywa wynikającego z różnic przejściowych, w wysokości przekraczającej 10% wartości pozycji kapitału podstawowego Tier 1 przed pomniejszeniem o aktywa z tytułu podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności oraz
- wartość tego aktywa nie wynikającego z różnic przejściowych.

W/w pomniejszenia wyliczane są przyjmując wartości procentowe zgodne z Rozdziałem 13a Prawa bankowego.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku, w związku z brakiem stosownych regulacyjnych standardów technicznych, o których mowa w art. 105 Rozporządzenia CRR, Bank przy obliczaniu kwoty swoich funduszy własnych nie pomniejszał kapitału podstawowego Tier I o wymogi art. 105 poprzez odliczenie kwoty wszelkich niezbędnych dodatkowych korekt wartości w odniesieniu do wszystkich swoich aktywów wycenianych według wartości godziwej.

Kapitał dodatkowy Tier 1 nie występuje w Banku.

Kapitał Tier 2 obejmuje:

- zobowiązania podporządkowane, rozumiane jako instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane spełniające warunki określone w artykule 63 Rozporządzenia CRR

Bank ujmuje otrzymane zobowiązania podporządkowane jako element kapitału Tier 2 wyłącznie po uzyskaniu odpowiedniej zgody od Komisji Nadzoru Finansowego. Zgodnie z artykułami 77 i 78 Rozporządzenia CRR oraz standardem technicznym RTS 241/2014 jeżeli istnieje wystarczająca pewność, że wykupy, obniżenia i odkupy instrumentów Tier II zostaną dokonane, oraz po uzyskaniu uprzedniego zezwolenia od właściwego organu, instytucja odlicza odpowiednie kwoty podlegające wykupieniu, obniżeniu lub odkupieniu od odpowiednich składników swoich funduszy własnych przed faktycznym dokonaniem tych wykupów, obniżeń lub odkupów.

Zakres, w jakim otrzymane przez Bank pożyczki kwalifikują się jako pozycje w Tier II w trakcie ostatnich pięciu lat okresu zapadalności danych instrumentów, oblicza się, mnożąc:

- kwotę nominalną instrumentów lub pożyczek podporządkowanych w pierwszym dniu ostatniego pięcioletniego okresu ich umownego terminu zapadalności podzielona przez liczbę dni kalendarzowych w tym okresie,
- oraz
- liczbę pozostałych dni kalendarzowych umownego terminu zapadalności instrumentów lub pożyczek podporządkowanych.

Wartości poszczególnych składników funduszy własnych, według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1 Składniki funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r.

Kapitał podstawowy Tier 1: instrumenty i kapitały rezerwowe		(A) KWOTA W DNIU UJAWNIEŃ	(B) ODNIESIENIE DO ARTYKUŁU ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 575/ 2013	(C) KWOTY UJĘTE PRZED PRZYJĘCIEM ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 575/2013 LUB KWOTA REZYDUALNA OKREŚLONA W ROZPORZĄDZENIU (UE) NR 575/2013
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane akcje emisyjne	741 878	art. 26 ust. 1, art. 27, 28 i 29, wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
2	Zyski zatrzymane	(86 046)	art. 26 ust. 1 lit. c)	
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	32 203	art. 26 ust. 1	
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	27 432	art. 26 ust. 1 lit. f)	
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń lub dywidend	0	art. 26 ust. 2	
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	715 466		

Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne

8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	(28 547)	art. 36 ust. 1 lit. b), art. 37 i art. 472 ust. 4	
---	--	----------	---	--

10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)(kwota ujemna)	(605)	art. 36 ust. 1 lit c), art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5	
25a	Straty za bieżący rok obrotowy (kwota ujemna)	(100 834)	art. 36 ust. 1 lit. a), art. 472 ust. 3)	
26	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału podstawowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR.	(396)		
26a	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468;	(396)		
	w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty 1	0	art. 467	
	w tym: ...filtr dla niezrealizowanego zysku 1	(396)	art. 468	
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	(130 381)		
29	Kapitał podstawowy Tier I	585 085		
45	Kapitał Tier 1 (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	585 085		

Kapitał Tier II: instrumenty i rezerwy

46	Instrumenty kapitałowe i powiązane ažio emisyjne	0	art. 62, 63	
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	0		
58	Kapitał Tier II	0		
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	585 085		

60	Aktywa ważone ryzykiem razem	1 621 321		
----	-------------------------------------	-----------	--	--

Współczynniki i bufony kapitałowe

61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	36,09%	art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465	
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	36,09%	art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465	
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	36,09%	art. 92 ust. 2 lit. c)	

Kapitał akcyjny wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego według wartości nominalnej. Wartość nominalna jednej akcji wynosi 1 000 zł. Wszystkie wyemitowane akcje są w pełni opłacone. Kapitał zakładowy na dzień 31 grudnia 2015r. wyniósł 313 237 tys. zł. Strukturę akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2015 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Struktura akcjonariatu Banku na dzień 31 grudnia 2015 roku

31 grudnia 2015	Liczba akcji	Liczba głosów	Wartość nominalna akcji (w tys. złotych)	Udział w kapitale akcyjnym
Porto Group Holdings Limited	313 237	313 237	313 237	100%
Razem	313 237	313 237	313 237	100%

Decyzją z dnia 8 kwietnia 2014 roku KNF zakazała wykonywania prawa głosu z akcji przez PL Holdings S.à.r.l. oraz Abris-EMP Capital Partners Limited oraz nakazała zbycie akcji Banku w terminie do 31 grudnia 2014 roku. Na posiedzeniu KNF w dniu 24 lipca 2014 roku Komisja utrzymała w mocy decyzję z dnia 8 kwietnia 2014 r. w części dotyczącej zakazu wykonywania prawa głosu z akcji FM Bank PBP S.A. przez PL Holdings S.à.r.l. oraz Abris-EMP Capital Partners Limited oraz uchyliła decyzję z dnia 8 kwietnia 2014 roku w części dotyczącej nakazu zbycia wszystkich akcji FM Bank PBP S.A. posiadanych przez PL Holdings S.à.r.l. w terminie do 31 grudnia 2014 roku i umorzyła postępowanie w tej części. Na posiedzeniu KNF w dniu 18 listopada 2014 roku Komisja nakazała zbycie wszystkich akcji FM Banku PBP S.A. posiadanych przez PL Holdings S.à.r.l. w terminie do dnia 30 kwietnia 2015 roku.

W dniu 30 kwietnia 2015 roku została podpisana warunkowa umowa sprzedaży akcji Banku przez dotychczasowego większościowego właściciela Banku, fundusz PL Holdings S.à r.l.,

na rzecz Porto Group Holdings Limited. Porto Group Holdings Limited jest spółką celową AnaCap Financial Partners LLP. Porto Group Holdings Limited jest spółką celową AnaCap Financial Partners LLP.

W dniu 29 września 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała zgodę (tj. brak sprzeciwu) na nabycie przez AnaCap Financial Partners LLP za pośrednictwem Porto Group Holdings Limited akcji Banku w liczbie zapewniającej przekroczenie 50% liczby głosów na walnym zgromadzeniu.

W dniach 7 i 8 października 2015 r. zostały podpisane ostateczne umowy sprzedaży wszystkich akcji Banku na rzecz Porto Group Holdings Limited (spółki celowej AnaCap Financial Partners LLP).

Tabela 3 Kapitał akcyjny Banku na dzień 31 grudnia 2015 roku

Seria	Liczba akcji	Wartość nominalna akcji (w tys. zł)	Całkowita wartość nominalna serii (w tys. zł)
Akcje zwykłe imienne serii A	18 180	1	18 180
Akcje zwykłe imienne serii B	4 564	1	4 564
Akcje zwykłe imienne serii C	45 934	1	45 934
Akcje zwykłe imienne serii D	255	1	255
Akcje zwykłe imienne serii E	18 153	1	18 153
Akcje zwykłe imienne serii F	96 560	1	96 560
Akcje zwykłe imienne serii G	125 261	1	125 261
Akcje zwykłe imienne serii H	4 330	1	4 330
Kapitał akcyjny, razem	313 237	1	313 237

Kapitał zapasowy Banku tworzony jest z odpisów z zysku oraz z nadwyżek osiągniętych przy emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej pozostałych po pokryciu kosztów emisji. Wysokość odpisów na kapitał zapasowy określa Walne Zgromadzenie. Kapitał zapasowy na dzień 31 grudnia 2015 r. wyniósł 456 030 tys. zł.

Kapitał rezerwowy tworzony jest z odpisów z zysku po opodatkowaniu, w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych. Decyzje o wykorzystaniu kapitału rezerwowego podejmuje Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Kapitał rezerwowy na dzień 31 grudnia 2015 r. wyniósł 4 929 tys. zł.

Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyka działalności bankowej tworzony jest z odpisów z zysku po opodatkowaniu, w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Fundusz ogólnego ryzyka przeznaczony jest na pokrycie

kosztów i strat związanych z niezidentyfikowanymi ryzykami działalności bankowej, na które Bank nie utworzył odrębnej rezerwy. Na dzień 31 grudnia 2015 r. fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyka działalności bankowej wyniósł 27 432 tys. zł.

W zakresie **pozycji pomniejszających fundusze podstawowe**, na dzień 31 grudnia 2015 r. **wartości niematerialne** wyniosły 28 372 tys. zł, **niepokryta strata z lat ubiegłych** 86 046 tys. zł, **wynik roku bieżącego (strata)** 100 834 tys. zł oraz pozostałe korekty regulacyjne 1 001 tys. zł.

Wartości niematerialne wyceniane są według wartości bilansowej po pomniejszeniu o kwotę powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Pozostałe korekty regulacyjne funduszy własnych obejmują pomniejszenia o: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i nie wynikające z różnic przejściowych oraz korekty dotyczące innych całkowitych dochodów (niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży).

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności wynikające z różnic przejściowych w wysokości przekraczającej 10% wartości pozycji kapitału podstawowego Tier 1 przed pomniejszeniem o aktywa z tytułu podatku dochodowego, a także aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie wynikające z różnic przejściowych pomniejszają w 2015 roku pozycje kapitału podstawowego Tier I w 40% zgodnie z Rozdziałem 13a Prawa bankowego.

Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży zgodnie z Rozdziałem 13a Prawa bankowego są w 2015 roku w 60% usuwane z pozycji kapitału podstawowego Tier 1.

Kapitał Tier II nie występuje na dzień 31 grudnia 2015 roku. Na podstawie wniosku złożonego przez Bank, w dniu 24 listopada 2015 roku uzyskana została zgoda KNF na spłatę wcześniej posiadanej przez Bank pożyczki podporządkowanej o wartości nominalnej 23,5 mln zł przed upływem jej umownego terminu zapadalności. Całkowita spłata pożyczki nastąpiła w dniu 14 grudnia 2015 roku.

Uzgodnienie pozycji funduszy własnych do bilansu w zbadanym sprawozdaniu finansowym.

Poniższa tabela prezentuje pełne uzgodnienie pozycji funduszy własnych do bilansu w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2015 roku w zbadanym sprawozdaniu finansowym FM Bank PBP S.A.

Tabela 4 Uzgodnienie pozycji funduszy własnych do bilansu w zbadanym sprawozdaniu finansowym

	Sprawozdanie z sytuacji finansowej	Pozycje nieujmowane w regulacyjnych funduszach własnych	Pozycje ujmowane w regulacyjnych funduszach własnych
Aktywa			
Wartości niematerialne	28 600	53	28 547
Zobowiązania			
Zobowiązania podporządkowane	0	0	0
Kapitał własny			
Kapitał akcyjny	313 237		313 237
Kapitał zapasowy	456 030		456 030
Kapitał rezerwowy	4 929		4 929
Fundusz ogólnego ryzyka	27 432		27 432
Inne całkowite dochody	(115)		(115)
Strata z lat ubiegłych	(86 046)		(86 046)
Wynik roku bieżącego (strata)	(100 834)		(100 834)
Dodatkowe odliczenia			
aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i nie wynikające z różnic przejściowych (z uwzględnieniem przepisów przejściowych)			(605)
korekty dotyczące innych całkowitych dochodów (niezrealizowane zyski na instrumentach finansowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży)			(396)
FUNDUSZE WŁASNE OGÓŁEM			585 085

III. Zarządzanie ryzykiem

III.1. Informacje ogólne

Celem systemu zarządzania ryzykiem w FM Bank PBP S.A. jest zapewnienie zestawu praktycznych zasad, procesów i narzędzi umożliwiających ostrożne i stabilne zarządzanie Bankiem. Bank przestrzega następujących ogólnych zasad zarządzania ryzykiem:

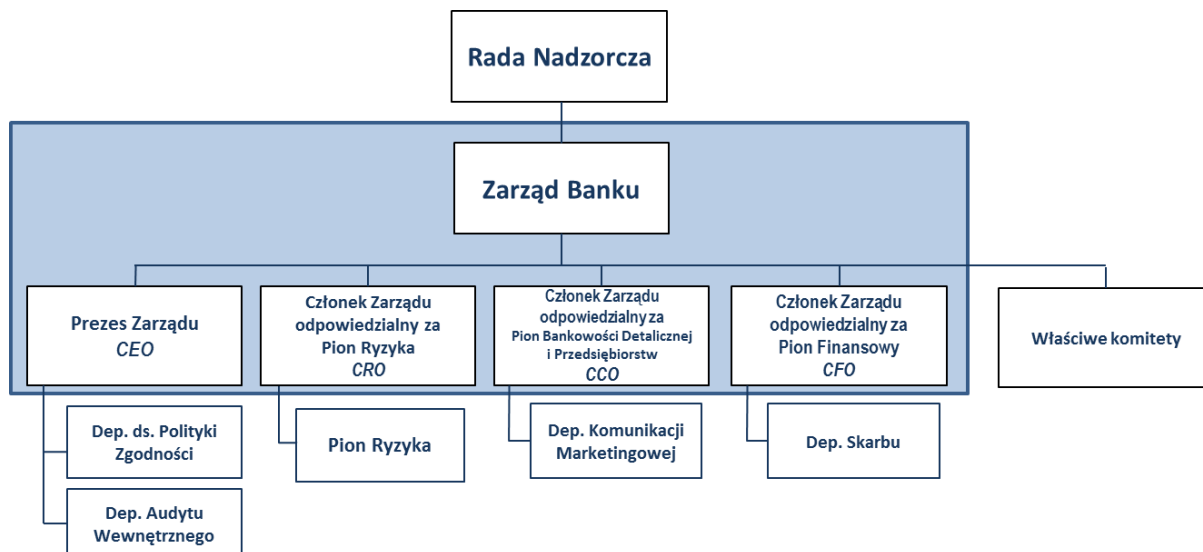
- system zarządzania ryzykiem oparty jest o pisemne zasady ujęte w „Strategii zarządzania ryzykiem” oraz szczegółowych regulaminach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka;
- zakres odpowiedzialności poszczególnych jednostek organizacyjnych w zakresie zarządzania ryzykiem jest ściśle określony, przy czym zapewnione jest oddzielenie funkcji pomiaru, kontrolowania i raportowania ryzyka od sprzedaży oraz działalności operacyjnej;
- zarządzanie ryzykiem jest częścią procesu całościowego zarządzania Bankiem;
- poziom tolerancji na ryzyko określany jest w odniesieniu do kapitału ekonomicznego i jest zatwierdzany przez Radę Nadzorczą;
- Bank koncentruje się w swojej działalności na obszarach, w których posiada doświadczenie umożliwiające rzetelną ocenę ryzyka, natomiast wprowadzenie nowych produktów jest poprzedzone oceną ryzyka z nimi związanego.

Na proces zarządzania ryzykiem składają się m.in.:

- identyfikacja ryzyka,
- pomiar i ocena ryzyka,
- monitorowanie i kontrola ryzyka,
- raportowanie ryzyka,
- działania zarządcze.

Proces zarządzania ryzykiem odbywa się w ramach zdefiniowanych zakresów odpowiedzialności, zgodnie z przepisami wewnętrznymi oraz z wykorzystaniem odpowiedniej infrastruktury informatycznej. W celu zapewnienia aktualności proces ten jest przedmiotem cyklicznych przeglądów oraz weryfikacji przez audyt wewnętrzny.

Schemat 1 Schemat struktury organizacyjnej w zakresie obszaru zarządzania ryzykiem

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za określenie systemu zarządzania ryzykiem poprzez przyjęcie strategii oraz procedur zarządzania ryzykiem i zapewnienie praktycznego stosowania tego systemu w Banku. Zarząd Banku określa akceptowalny profil ryzyka poprzez określenie tolerancji na ryzyko oraz ustalenie i zatwierdzenie limitów ryzyka, a także ustala strukturę organizacyjną Banku zapewniającą skuteczne zarządzanie ryzykiem zgodnie z przepisami prawa. Zarząd Banku przedstawia Radzie Nadzorczej okresowe raporty dotyczące zarządzania ryzykiem.

Rada Nadzorcza zatwierdza uchwaloną przez Zarząd Strategię zarządzania ryzykiem, strukturę organizacyjną Banku, tolerancję na ryzyko, strategiczne limity ryzyka oraz kluczowe parametry ryzyka kredytowego. Rada Nadzorcza sprawuje również nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowanego ryzyka ze strategią i planem finansowym Banku oraz ocenia działalność Zarządu w zakresie zarządzania ryzykiem.

Odpowiedzialność za zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz kontrola ryzyka spoczywa na jednostkach Pionu Ryzyka, Departamencie Skarbu, Departamencie ds. Polityki Zgodności oraz Departamencie Komunikacji Marketingowej.

Pion Ryzyka odpowiedzialny jest za opracowywanie i wdrożenie zasad, mechanizmów pomiaru i raportowania ryzyka. Zarządza na bieżąco ryzykiem kredytowym, monitoruje ryzyko rynkowe w tym ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej, ryzyko płynności oraz ryzyko operacyjne. Pion ryzyka jest odpowiedzialny również za raportowanie i pomiar ryzyka w Banku, a także za zarządzanie wierzytelnościami zaklasyfikowanymi jako ekspozycje kredytowe zagrożone.

Departament Skarbu zarządza operacyjnie płynnością oraz ryzykiem stopy procentowej księgi handlowej i ryzykiem walutowym w granicach wyznaczonych przez limity i wartości progowe.

Departament ds. Polityki Zgodności odpowiada za bieżące zarządzanie ryzykiem braku zgodności.

Departament Komunikacji Marketingowej odpowiada za bieżące zarządzanie ryzykiem reputacji.

W procesie zarządzania ryzykiem Zarząd Banku jest wspierany przez komitety:

- Komitet ds. Ryzyka,
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO),
- Komitet Kredytowy,
- Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego i Bezpieczeństwa,
- Komitet ds. Produktów, Projektów Biznesowych oraz Inicjatyw Informatycznych.

Komitet ds. Ryzyka koordynuje zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku ze szczególnym naciskiem na identyfikację oraz monitorowanie i kontrolę ryzyka z perspektywy całego Banku. Do obowiązków Komitetu ds. Ryzyka należy także kontrola i przegląd procesów związanych z zarządzaniem ryzykiem zgodnie ze Strategią Zarządzania Ryzykiem Banku oraz rekomendowanie Zarządowi działań w zakresie zarządzania ryzykiem. W 2015 roku odbyło się 6 posiedzeń Komitetu ds. Ryzyka.

Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO) ustala wytyczne w zakresie sterowania ekspozycją Banku na ryzyko rynkowe oraz ryzyko płynności oraz ustala wysokość limitów i wartości progowych na ryzyko rynkowe. Na podstawie analizy sytuacji ekonomiczno-finansowej w kraju oraz na rynku pieniężnym ocenia stan i możliwości pozyskania i lokowania środków, z uwzględnieniem potrzeb w zakresie posiadanych limitów. Komitet ustala wytyczne w zakresie lokowania kapitału i płynności Banku oraz analizuje bieżące potrzeby w zakresie finansowania z uwzględnieniem transakcji finalizowanych w najbliższym czasie. Do zadań komitetu należy również nadzór nad przestrzeganiem limitów oraz miar nadzorczych w zakresie ryzyka rynkowego oraz płynności.

Komitet Kredytowy wspiera Zarząd Banku w zarządzaniu portfelem korporacyjnym Banku. Komitet jest podstawowym organem podejmującym decyzje dotyczące klientów segmentu korporacyjnego, akceptuje istotne zmiany do transakcji, rodzaju produktu, warunków umownych oraz wydaje opinie do wniosków podlegających zatwierdzeniu przez Zarząd i opiniowaniu przez Radę Nadzorczą Banku. Ponadto Komitet Kredytowy podejmuje decyzje dotyczące strategii restrukturyzacyjnych/windykacyjnych w zakresie klientów korporacyjnych.

Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego i Bezpieczeństwa sprawuje nadzór i kontrolę nad obszarem operacyjnym Banku, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień bezpieczeństwa, ryzyka operacyjnego, zgodności z przepisami prawa oraz zaleceniami audytowymi i nadzorczymi. W ramach swoich działań Komitet nadzoruje także wypełnianie obowiązków

raportowych w zakresie bezpieczeństwa informacji, ryzyka operacyjnego i polityki zgodności, jak również proces zarządzania jakością danych.

Komitet ds. Produktów, Projektów Biznesowych oraz Inicjatyw Informatycznych ma charakter opiniodawczo-decyzyjny, kierunkowo akceptuje parametry nowych produktów bankowych oraz zatwierdza priorytety inicjatyw informatycznych. Ma także prawo do odrzucenia propozycji inicjatyw informatycznych, co do których uzna brak wystarczającego uzasadnienia biznesowego, lub które nie przyczyniają się znacząco do realizacji celów strategicznych Banku, jak również może przesłać rekomendację w sprawach spornych do finalnej decyzji Zarządu Banku.

III.2. Ryzyko kredytowe

Bank zdefiniował zasady zarządzania ryzykiem kredytowym adekwatne do profilu działalności i planowanej strategii rozwoju.

Ryzyko kredytowe oznacza możliwość poniesienia straty w wyniku niewykonania przez dłużnika zobowiązania dotyczącego kapitału, odsetek lub innych należności. Ryzyko kredytowe przejawia się również w postaci spadku wartości aktywów i udzielonych zobowiązań warunkowych, będącego następstwem pogorszenia oceny jakości kredytowej dłużnika. Ryzyko kredytowe obejmuje następujące podkategorie ryzyka: ryzyko bazowe (niewypłacalności dłużnika), ryzyko kontrahenta (przedrozliczeniowe), ryzyko koncentracji (koncentracja wspólnych czynników ryzyka) oraz ryzyko rezydualne (nieskuteczności zabezpieczeń).

Na koniec 2014 roku Bank kredytował dwie główne grupy klientów – mikroprzedsiębiorstwa oraz klientów korporacyjnych. W 2015 roku Bank kredytował również osoby fizyczne (portfel detaliczny), przy czym na koniec 2015 roku wartość ekspozycji w tym portfelu była niewielka.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest ograniczanie strat wynikających z materializacji ryzyka kredytowego, w tym wystąpienia zagrożenia utratą wartości, przy zachowaniu oczekiwanego poziomu dochodowości i spełnieniu założeń planów biznesowych Banku.

System zarządzania ryzykiem kredytowym obejmuje w szczególności:

- metodyki, narzędzia i systemy informatyczne wspierające ocenę zdolności oraz wiarygodności kredytowej klientów Banku,
- politykę kredytową,
- metody pomiaru, limitowania i monitorowania koncentracji ryzyka kredytowego,
- politykę stosowania zabezpieczeń,

- metodyki, narzędzia i systemy informatyczne wspierające identyfikację ekspozycji, dla których rozpoznano utratę wartości oraz wyznaczanie odpisów z tytułu utraty wartości,
- pomiar ryzyka kredytowego dokonywany z wykorzystaniem miar portfelowych (PD, LGD, CCF), wysokości odpisów z tytułu utraty wartości, analiz jakości portfela kredytowego (w tym analizy vintage, migracje ekspozycji między klasami, historyczne stopy default oraz odzysku),
- testy warunków skrajnych,
- raporty zarządcze.

Ryzyko kredytowe podlega ocenie w momencie podejmowania decyzji kredytowej oraz w procesie monitorowania zaangażowania kredytowego Banku.

W Banku funkcjonuje system regulacji wewnętrznych określających zarówno kwestie procesowe związane z zawarciem transakcji z klientem (w tym kompetencje do podejmowania decyzji kredytowych), jak i oceną jego zdolności i wiarygodności kredytowej z wykorzystaniem dedykowanych modeli oraz zasady monitorowania ekspozycji i raportowania nt. ryzyka kredytowego.

Portfel kredytów dla klientów korporacyjnych charakteryzuje się stosunkowo dużą koncentracją oraz niewielką liczbą obsługiwanych klientów, w wyniku czego ryzyko kredytowe tego segmentu związane jest głównie z sytuacją finansową poszczególnych klientów oraz jakością przyjętych przez Bank zabezpieczeń prawnych.

Do oceny wiarygodności kredytowej klientów korporacyjnych Bank wykorzystuje własne modele eksperckie zbudowane i walidowane przy wsparciu zewnętrznych doradców, jak również zewnętrzne oceny wiarygodności kredytowych agencji ratingowych, które są mapowane do wewnętrznej „master skali” ocen ratingowych. Tak zbudowane ratingi wewnętrzne są podstawą decyzji kredytowej.

Bank przeprowadza cykliczny monitoring klientów i ekspozycji kredytowych korporacyjnych, który obejmuje m.in. analizy terminowości spłat, identyfikację zaangażowań o podwyższonym ryzyku, ważności oraz wartości przyjętych prawnych zabezpieczeń oraz sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów.

Portfel kredytów dla mikroprzedsiębiorstw oraz klientów detalicznych charakteryzuje się stosunkowo niską średnią kwotą ekspozycji oraz niewielkim poziomem koncentracji zaangażowań, w wyniku czego ryzyko kredytowe tego segmentu związane jest przede wszystkim z warunkami produktu, przyjętymi zasadami oceny zdolności i wiarygodności kredytowej oraz sposobem organizacji procesu podejmowania decyzji kredytowych. Oferta kredytowa oraz sam proces decyzyjny charakteryzują się dużą standaryzacją oraz znacznym stopniem automatyzacji.

Proces podejmowania decyzji kredytowych w zakresie mikroprzedsiębiorstw jest wspierany przez modele scoringowe oraz ratingowe, a zarządzanie ryzykiem odbywa się w ujęciu portfelowym dla wyodrębnionych jednolitych grup klientów i produktów. Portfele kredytowe są przedmiotem cyklicznych analiz pod kątem możliwości zoptymalizowania procesu decyzyjnego.

III.2.A. Techniki redukcji ryzyka

W Banku funkcjonuje system regulacji wewnętrznych określających zasady przyjmowania zabezpieczeń prawnych kredytów.

W przypadku kredytów korporacyjnych, co do zasady, Bank wymaga ustanowienia zabezpieczania prawnego.

Najczęściej wykorzystywanymi zabezpieczeniem kredytów korporacyjnych są: hipoteka, zastaw rejestrowy, gwarancja/poręczenie, przystąpienie do długu, przelew wierzytelności (cesja), ubezpieczenie kredytu, zastaw finansowy oraz kaucja (przeniesienie określonej kwoty ma własność Banku).

Dominującymi zabezpieczeniami kredytów dla mikroprzedsiębiorstw są ubezpieczenia na życie, poręczenia osób fizycznych oraz poręczenia i gwarancje portfelowe udzielane w ramach:

- programu JEREMIE - inicjatywa pozadotacyjnego wsparcia dla MŚP, powołana przez Komisję Europejską i Europejski Bank Inwestycyjny,
- portfelowej linii gwarancyjnej de minimis (PLD) we współpracy z BGK,
- gwarancji Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego w ramach finansowania podmiotów rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej.

W 2014 roku Bank wdrożył nowy produkt – pożyczkę hipoteczną, w przypadku którego głównym zabezpieczeniem jest hipoteka na nieruchomości, przy czym wartość zaangażowania kredytowego w ten produkt była na koniec 2015 roku nieznaczną. W przypadku innych rodzajów produktów, zabezpieczenia (hipoteki, zastaw rejestrowy, przewłaszczenie) wykorzystywane są sporadycznie, w szczególności w sytuacjach transakcji obciążonych wyższym poziomem ryzyka kredytowego.

Przyjęte zabezpieczenia, o ile spełniają kryteria uznawania wynikające z przepisów wewnętrznych i Rozporządzenia CRR są wykorzystywane na potrzeby redukcji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego przy uwzględnieniu kompleksowej metody uznawania zabezpieczeń finansowych.

FM Bank PBP S.A. nie stosuje saldowania ekspozycji bilansowych i pozabilansowych oraz nie przyjmował na zabezpieczenie kredytowych instrumentów pochodnych.

III.2.B. Główne rodzaje gwarantów i kontrahentów kredytowych instrumentów pochodnych oraz ich wiarygodność kredytowa

W 2015 r. głównym dostawcą ochrony kredytowej nieruchomości był Skarb Państwa.

Z uwagi na ograniczony zakres i skalę zabezpieczeń przyjętych w 2015 r., w zakresie zastosowanych instrumentów ograniczania ryzyka, nie odnotowano podwyższonej koncentracji ryzyka rynkowego lub kredytowego.

III.2.C. Oddzielnie dla każdej klasy ekspozycji - całkowita wartość ekspozycji zabezpieczoną przez uznane zabezpieczenia finansowe, gwarancje lub inne uznane zabezpieczenia, po uwzględnieniu korekt z tytułu zmienności

Tabela 5 Wykaz całkowitej wartości ekspozycji zabezpieczonej uznanym zabezpieczeniem finansowym, gwarancją lub innym uznanym zabezpieczeniem, po uwzględnieniu korekt z tytułu zmienności w podziale na klasy ekspozycji

Klasa ekspozycji	Całkowita wartość ekspozycji netto (po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw)	Gwarancje	Uznane zabezpieczenia finansowe	Inne uznane zabezpieczenia
Rządy i banki centralne	0	0	0	0
JST oraz władze lokalne	0	0	0	0
Organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	0	0	0	0
Wielostronne banki rozwoju	0	0	0	0
Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0
Instytucje	0	0	0	0
Przedsiębiorcy	131 743	107 403	24 340	0
Ekspozycje detaliczne	129 549	129 549	0	0
Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	2 128	1 200	928	0
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	10 592	10 592	0	0
Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	0	0	0	0
Ekspozycje z tytułu obligacji zabezpieczonych	0	0	0	0
Pozycje sekurytyzacyjne	0	0	0	0
Ekspozycje krótkoterminowe wobec instytucji i przedsiębiorców	0	0	0	0
Ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	0	0	0	0
Inne ekspozycje	0	0	0	0

III.3.A. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe jest to ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w rezultacie wrażliwości na zmienność parametrów rynkowych (kursów walutowych, stóp procentowych i cen aktywów). Ryzyko rynkowe dotyczy pozycji bilansowych, jak i pozabilansowych. Ryzyko rynkowe obejmuje następujące podkategorie ryzyka: ryzyko stopy procentowej (IR), w tym ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej i księdze bankowej, ryzyko walutowe (FX), ryzyko cen dłużnych papierów wartościowych, ryzyko kapitałowych papierów wartościowych, ryzyko cen towarów oraz ryzyko korekty wyceny kredytowej.

W 2015 roku głównym czynnikiem ryzyka rynkowego było ryzyko stopy procentowej, związane głównie z portfelem kredytowym dla mikroprzedsiębiorstw, w przypadku którego wysokość oprocentowania mogła ulec zmianie nawet o 4-krotność zmiany stopy lombardowej, zgodnie z wymogami Ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw z dnia 7 lipca 2015 r. (Dz.U. 2015 nr 157 poz. 1316). Ryzyko to wynikało z ustawowego ograniczenia maksymalnego oprocentowania kredytów do 4-krotności stopy lombardowej (od marca 2015 roku – 10%). Natomiast od 2016 roku nastąpiła zmiana ww. Ustawy wprowadzająca nowy sposób ustalania maksymalnego oprocentowania kredytów zgodnie z formułą: dwukrotność stopy referencyjnej powiększonej o 3,5%. Powyższa zmiana istotnie ograniczyła ryzyko stopy procentowej związane z potencjalnymi dalszymi obniżkami stóp procentowych. Dla poziomu ryzyka stopy procentowej ustalony został system wartości progowych i limitów (ustalonych decyzją ALCO oraz Rady Nadzorczej).

Drugim potencjalnie występującym w Banku rodzajem ryzyka rynkowego jest ryzyko walutowe wynikające z niekorzystnych zmian kursów walut.

W związku z posiadaniem w portfelu dłużnych papierów wartościowych (skarbowych i komercyjnych), Bank narażony jest również na ryzyko zmian cen dłużnych papierów wartościowych.

Ze względu na brak zaangażowania Banku w instrumenty, których wartość zależy od cen kapitałowych papierów wartościowych oraz cen towarów, Bank nie jest narażony na te rodzaje ryzyka rynkowego.

Celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest ograniczenie ewentualnych strat wynikających ze zmian stawek rynkowych do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie odpowiedniej struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych.

W ramach zarządzania ryzykiem rynkowym Bank kieruje się następującymi zasadami:

- Bank dąży do utrzymywania niskich pozycji z punktu widzenia ryzyka rynkowego, bez utrzymywania istotnych pozycji spekulacyjnych.
- Poziom akceptowalnego ryzyka rynkowego wyznaczony jest przez system limitów wewnętrznych i wartości progowych.
- Zawierając znaczące transakcje z klientami z segmentu korporacyjnego Bank dąży do domykania ekspozycji na ryzyko rynkowe na zasadzie back-to-back z akceptowalnymi instytucjami finansowymi.
- Bank nie otwiera pozycji wrażliwych na inne czynniki ryzyka niż stopa procentowa, kurs walutowy czy zmiana cen instrumentów dłużnych.
- Bank ogranicza zakres wykorzystywanych instrumentów pochodnych do ich podstawowych rodzajów (w szczególności Bank unika kredytowych instrumentów pochodnych oraz skomplikowanych struktur opcyjnych).

System zarządzania ryzykiem rynkowym obejmuje w szczególności:

- pomiar i monitorowanie ryzyka za pomocą dedykowanych miar (m.in. VaR, PV01, pozycja walutowa, wrażliwość wyniku odsetkowego);
- limitowanie ryzyka za pomocą systemu wartości progowych, limitów i strategicznych limitów ryzyka;
- monitoring limitów określonych dla wyników Departamentu Skarbu;
- testy warunków skrajnych;
- raporty zarządcze i podejmowanie działań zarządczych.

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym został określony w ramach „Strategii zarządzania ryzykiem” (zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą) oraz regulaminie „Zarządzanie ryzykiem rynkowym” (zatwierdzonym przez Zarząd Banku). Funkcję wspierającą dla Zarządu Banku w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym pełni Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO), który na bieżąco monitoruje ekspozycję Banku na ryzyko rynkowe. Najważniejsze limity ryzyka rynkowego (strategiczne limity ryzyka) przyjmowane są przez Zarząd Banku oraz akceptowane przez Radę Nadzorczą Banku w ramach „Strategii Zarządzania Ryzykiem”. Na system zarządzania ryzykiem rynkowym składają się ponadto limity oraz wartości progowe na wybrane miary ryzyka, ustalone decyzją ALCO.

Miary wrażliwości ryzyka rynkowego zostały przedstawione w Tabeli 6.

Tabela 6 Miary wrażliwości ryzyka rynkowego

Limit	Obszar	31.12.2015	31.12.2014
Całkowita pozycja walutowa (%funduszy własnych)	Ryzyko walutowe	0,3%	0,5%
Zmiana wyniku odsetkowego (% wyniku odsetkowego)*	Ryzyko stopy procentowej Księgi Bankowej	3,3%	9,6%
PV01 (tys. zł)	Ryzyko stopy procentowej Księgi Handlowej	2	2

*na 31.12.2014r. obowiązywał scenariusz dla zmiany o 100 pb., na 31.12.2015r. o 50 pb.

III.3.B. Narażenie na ryzyko stopy procentowej pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego

Za podstawowe rodzaje ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej FM Banku PBP S.A. uznaje ryzyko bazowe, ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania, ryzyko krzywej dochodowości oraz ryzyko opcji klienta. Specyficzne ryzyko stopy procentowej związane jest z częścią portfela kredytowego dla mikroprzedsiębiorstw, w przypadku którego wysokość oprocentowania może ulec zmianie w wyniku zmiany stóp NBP, zgodnie z wymogami Ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw z dnia 7 lipca 2005 r. (Dz.U. 2005 nr 157 poz. 1316). Ryzyko to ma charakter nieliniowy (oprocentowanie kredytów może zmienić się nawet o 4-krotność zmiany stopy lombardowej), a Bank ma ograniczone możliwości zarządzania tym ryzykiem. Od 2016 roku nastąpiła zmiana ww. Ustawy wprowadzająca nowy sposób ustalania maksymalnego oprocentowania kredytów na formułę: dwukrotność stopy referencyjnej powiększonej o 3,5 pp. oraz maksymalnego oprocentowania należności przeterminowanych na formułę: suma stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego oraz 5,5 pp. Powyższa zmiana istotnie ograniczyła ryzyko stopy procentowej związane z portfelem kredytowym dla mikroprzedsiębiorstw.

Podstawowym narzędziem pomiaru ryzyka stopy procentowej w Banku jest raport luki przeszacowań.

Tabela 7 Luka przeszacowań w mln PLN na dzień 31 grudnia 2015

Instrument	stopa	1W	1M	3M	6M	9M	1Y	2Y	3Y	5Y	10Y	Razem
Razem Aktywa:		153	1,434	949	102	11	15	62	48	34	1	2,810
Razem Pasywa:		278	1,136	664	199	45	64	13	1			2,400
Aktywa - Pasywa		-124	297	285	-97	-34	-49	49	48	34	1	410
Transakcje pozabilansowe					10		-10					
Luka przeszacowań:		-124	297	285	-87	-34	-59	49	48	34	1	410
Luka skumulowana:		-124	173	458	371	337	279	328	375	409	410	
Luka skumulowana jako % aktywów odsetkowych:		4%	6%	16%	13%	12%	10%	12%	13%	15%	15%	

Ekspozycja Banku na ryzyko niedopasowania terminów przeszacowań jest relatywnie niewielka – skumulowana luka przeszacowań w PLN wynosiła na 31 grudnia 2015:

- w okresie 1 roku – 10% sumy aktywów odsetkowych, przy czym różnica ta wynika z nadwyżki aktywów odsetkowych nad pasywami odsetkowymi w wyniku występowania dodatniego kapitału pracującego (głównie efekt dokapitalizowania).

Ponadto Bank monitoruje skalę przedterminowych spłat kredytów oraz zrywalności depozytów terminowych.

Pomiar i raportowanie ryzyka stopy procentowej na księdze bankowej odbywa się w cyklu dziennym oraz miesięcznym.

III.4. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne to możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje w szczególności: ryzyko systemów IT, ryzyko outsourcingu, ryzyko kadrowe oraz ryzyko bezpieczeństwa.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja efektywności operacyjnej Banku poprzez obniżenie strat operacyjnych oraz zwiększenie adekwatności i szybkości reakcji Banku na zdarzenia zewnętrzne.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje w szczególności:

- ewidencjonowanie oraz analizę wewnętrznych zdarzeń i incydentów z zakresu ryzyka operacyjnego;
- ustalenie i monitorowanie kluczowych czynników ryzyka (KRI);
- samoocenę ryzyka operacyjnego (RSA);
- przeprowadzanie testów warunków skrajnych;
- kalkulację kapitału wewnętrznego;
- identyfikację i analizę ryzyka operacyjnego w przypadku wprowadzania nowych procesów/produktów/systemów lub ich modyfikacji;
- raporty zarządcze;

- utrzymywanie planów awaryjnych;
- system monitoringu umów outsourcingowych;
- politykę w zakresie wyboru, uzupełniania oraz monitorowania potrzeb kadrowych i planowania zaplecza kadrowego.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym został określony w ramach „Strategii zarządzania ryzykiem” (zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą), regulaminie „Zarządzanie ryzykiem operacyjnym” (zatwierdzonym przez Zarząd Banku) oraz w procedurach szczegółowych dla wyodrębnionych podobszarów ryzyka operacyjnego.

W 2015 r. w Banku zostały ujawnione zdarzenia z tytułu ryzyka operacyjnego z wyłączeniem strat powiązanych z procesem kredytowania (Tabela 8).

Tabela 8 Zdarzenia operacyjne i straty brutto w podziale na rodzaje i kategorie zdarzeń

Rodzaj zdarzenia	Kategoria zdarzenia	Kwota strat brutto* w tys. zł
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	18,3
	Monitorowanie i sprawozdawczość	50,0
	Sprzedawcy i dostawcy	88,6
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	Stosunki pracownicze	341,7
Oszustwo zewnętrzne	Kradzież i oszustwo	383,4
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia	6,5
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Systemy	38,6
RAZEM		927,2

* Straty brutto obejmują straty zrealizowane (np. rezerwy, odpisy, koszty). Powyższe kwoty nie uwzględniają z kolei odzysków bezpośrednich ani odzysków z tytułu mechanizmu transferu ryzyka oraz strat z tytułu ryzyka operacyjnego powiązanych z ryzykiem kredytowym, które traktowane są jako straty ryzyka kredytowego do celów obliczania minimalnych wymogów kapitałowych.

Straty z tytułu zdarzeń z ryzyka operacyjnego wynikają głównie z oszustw zewnętrznych (nieautoryzowane transakcje kartowe) i zasad dotyczących zatrudnienia (stosunki pracownicze).

W celu ograniczenia negatywnych skutków zdarzeń, Bank podjął i kontynuuje szereg działań. Należą do nich:

- wprowadzenie zmian i zabezpieczeń w systemach informatycznych,
- wprowadzenie odpowiednich zapisów w wewnętrznych procedurach Banku,
- wzmocnienie mechanizmów przeciwdziałania nadużyciom na szkodę Banku,
- ograniczenie liczby błędów pracowników poprzez szkolenia,
- doskonalenie realizacji procesów, w których odnotowywane są nieprawidłowości.

III.5. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności jest to zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów (ryzyko refinansowania) i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat.

Nadrzędnym celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie możliwości realizowania zobowiązań na bazie dziennej, zdolności do utrzymywania płynności w krótkim, średnim i długim okresie zarówno w normalnych warunkach, jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych.

Dodatkowym celem zarządzania ryzykiem płynności jest utrzymywanie w sposób ciągły przestrzegania zewnętrznych oraz wewnętrznych limitów na ryzyko płynności, definiujących apetyt oraz tolerancję na ryzyko zgodnej z systemem wewnętrznych limitów na ryzyko płynności.

Bank zdefiniował zasady zarządzania ryzykiem płynności w następujących regulacjach wewnętrznych:

- Strategia Zarządzania Ryzykiem,
- Strategia Finansowania,
- Zarządzanie Ryzykiem Płynności,

W procesie zarządzania ryzykiem płynności zaangażowane są następujące jednostki:

- Rada Nadzorcza: nadzoruje zgodność polityki Banku w zakresie zarządzania ryzykiem płynności ze strategią i planem finansowym Banku, zatwierdza apetyt na ryzyko płynności.

- Zarząd Banku: odpowiada za zorganizowanie procesu zarządzania ryzykiem płynności, dokonuje cyklicznej oceny polityki zarządzania ryzykiem płynności, zatwierdza tolerancję na ryzyko płynności.
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO): sprawuje bezpośredni nadzór i kontrolę nad poziomem ryzyka płynności, zarządza płynnością średnio i długoterminową Banku.
- Department Kontroli Ryzyka: identyfikuje ryzyko płynności, dokonuje pomiaru ryzyka płynności i oceny poziomu ryzyka płynności, sporządza raporty ryzyka płynności.
- Departament Skarbu: zarządza płynnością śróddzienną oraz krótkoterminową Banku.
- Departament Rozliczeń Transakcji Skarbowych: przeprowadza analizę płynności śróddziennej na potrzeby Departamentu Skarbu, monitoruje wysokość możliwego do uzyskania kredytu technicznego, lokalizację zabezpieczenia oraz możliwość skorzystania z niego bez zbędnej zwłoki,
- Departament Planowania i Analiz Finansowych: jest odpowiedzialny za system wewnętrznych cen transferowych, w tym uwzględnienie wszystkich kosztów i korzyści wynikających z ryzyka płynności w cenach wewnętrznych, pomiarze rentowności i procesie zatwierdzania nowych produktów.
- W procesie zarządzania ryzykiem płynności zaangażowane są również inne jednostki Banku w mniejszym zakresie.

Bezpośredni nadzór i kontrolę nad poziomem ryzyka płynności sprawuje Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, który zarządza płynnością średnio i długoterminową Banku.

Zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się w sposób scentralizowany. Struktura organizacyjna oraz podział zadań zapewniają rozdzielenie funkcji pomiędzy jednostkami przeprowadzającymi transakcje oraz odpowiedzialnymi za pomiar, monitorowanie i kontrolę ryzyka płynności.

Bank opracował politykę zarządzania ryzykiem płynności, która w sytuacji normalnych warunków rynkowych polega na:

- Utrzymywaniu odpowiedniej wielkości i jakości złotych aktywów płynnych, w szczególności w postaci skarbowych dłużnych papierów wartościowych oraz papierów emitowanych przez NBP,
- Pozyskiwaniu zdywersyfikowanych i stabilnych źródeł finansowania,
- Finansowaniu portfela kredytowego oraz dłużnych papierów wartościowych niezaklasyfikowanych do aktywów płynnych stabilną bazą depozytową, bez

wykorzystania do tego celu depozytów pozyskanych od klientów finansowych oraz z rynku międzybankowego,

- Ograniczaniu koncentracji depozytowej,
- Dążeniu do finansowania długoterminowych aktywów pasywami długookresowymi lub charakteryzującymi się wysokim poziomem długoterminowej stabilności,
- Przeprowadzaniu cyklicznych analiz zapotrzebowania na płynność oraz dostosowywaniu polityki cenowej depozytów do wyników tych analiz,
- Synchronizacji wpływów oraz wpływów w trakcie dnia, ze szczególnym uwzględnieniem kluczowych klientów oraz kluczowych zobowiązań, z ewentualnym wykorzystaniem kredytu technicznego w celu zarządzania płynnością śróddzienną.

W sytuacji skrajnej, polityka zarządzania ryzykiem płynności polega na szybkiej identyfikacji czynników podwyższonego ryzyka, sprawnym procesie decyzyjnym oraz wykorzystaniu awaryjnych źródeł finansowania.

Bank opracował również politykę zarządzania aktywami płynnymi, która dotyczy:

- Zasad ustalania wymaganej wielkości i jakości aktywów płynnych,
- Klasyfikacji kluczowych składowych aktywów płynnych,
- Zasad zarządzania ryzykiem aktywów płynnych, w tym zasad dywersyfikacji ze względu na ryzyko kredytowe emitenta,
- Zasad zarządzania zabezpieczeniami, w tym monitorowanie aktywów obciążonych, ocena dopuszczalności aktywów w transakcjach zabezpieczonych pożyczek, monitorowanie ryzyka kredytowego podmiotu, w którym znajduje się zabezpieczenie oraz lokalizację oraz możliwość skorzystania z zabezpieczenia bez zbędnej zwłoki.

Bank opracował strategię finansowania, która zapewnia m.in. dywersyfikację źródeł i okresu finansowania oraz uwzględnia potrzebę dywersyfikacji aktywów płynnych oraz opracował długoterminowy plan pozyskania środków obcych stabilnych.

Bank finansuje swoją działalność w oparciu o stabilne źródła finansowania, na które składa się przede wszystkim baza depozytowa (głównym źródłem stabilnego finansowania są depozyty segmentu detalicznego, uzupełniającym źródłem finansowania są depozyty segmentu mikroprzedsiębiorstw oraz segmentu korporacyjnego).

Podejście Banku w zakresie dywersyfikacji źródeł finansowania polega na ograniczeniu koncentracji wobec:

- pojedynczych deponentów (Bank limituje udział depozytów od 10 największych depozytariuszy w bazie depozytowej),

- jednego źródła finansowania / produktu (pozyskiwanie w ramach bazy depozytowej depozytów segmentu detalicznego, mikroprzedsiębiorców oraz segmentu korporacyjnego),
- koncentracji depozytów wymagalnych w jednym okresie czasu (Bank zarządza terminami zapadalności depozytów).

Bank wyznacza środki deklarowane do utrzymania w horyzoncie 30 dni oraz część stabilną bazy depozytowej w oparciu o:

- Analizę zmienności historycznej,
- Rodzaju klienta (różnicowanie na depozyty detaliczne, korporacyjne oraz oceniane indywidualnie),
- Analizę czynników jakościowych.

Poniżej pojęcia stosowane w procesie pomiaru ryzyka płynności:

- Aktywa płynne - aktywa zaliczone do Podstawowej i Uzupełniającej rezerwy płynności zgodnie z uchwałą 386/2008 KNF.
- Apetyt na ryzyko płynności – maksymalny poziom ryzyka płynności, którego Bank nie zamierza przekroczyć, zdefiniowany w ramach strategicznych limitów ryzyka płynności oraz maksymalnego poziomu kapitału ekonomicznego na ryzyko płynności.
- Tolerancja na ryzyko płynności – poziom ryzyka płynności, jaki zamierza ponieść Bank, wynikający z apetytu na ryzyko płynności, zdefiniowany, jako system limitów wewnętrznych ustalonych dla ryzyka płynności,

Bank utrzymuje adekwatny poziom i jakość aktywów płynnych, które są podzielone na dwie kategorie:

- Podstawowa rezerwa płynności – służąca zabezpieczeniu płynności Banku w horyzoncie do 7 dni, pozwalającej wygenerować płynność po przewidywanej cenie bez pogarszania sytuacji na rynku,
- Uzupełniającej rezerwy płynności – służącej zabezpieczeniu płynności Banku w horyzoncie od 7 do 30 dni.

Tabela 9 Aktywa płynne Banku wg stanu na 31.12.2015 (dane w mln zł)

Aktywa płynne*	31.12.2015
Podstawowa rezerwa płynności	
Papiery skarbowe w kwocie możliwej do uzyskania	584
Bony pieniężne NBP	300
Kasa i rachunki nostro	31
Dodatnia różnica salda rezerwy obowiązkowej	23
Uzupełniająca rezerwa płynności	
Dłużne papiery wartościowe w kwocie możliwej do uzyskania	126

* z wyłączeniem przepływów pieniężnych wynikających z transakcji pozabilansowych, wyznaczony w sposób ostrożny, w szczególności z uwzględnieniem § 12 Uchwały 386/2008 KNF.

Bank szacuje wpływ na płynność Banku żądania przez kontrahentów dodatkowego zabezpieczenia na wypadek obniżenia oceny kredytowej Banku lub zmiany warunków rynkowych zgodnie z poniższą tabelą:

Tabela 10 Wpływ na płynność żądania przez kontrahenta dodatkowego zabezpieczenia.

Wpływ na płynność żądania przez kontrahentów dodatkowego zabezpieczenia	31.12.2015
W ramach wewnętrznych testów warunków skrajnych	10,8 mln zł
W ramach kalkulacji wskaźnika LCR	3,5 mln zł

Bank identyfikuje następujące czynniki ryzyka płynności, na które jest narażony i które monitoruje:

- Nagłe wycofanie depozytów przez klientów Banku (na skutek pogorszenia wizerunku Banku),
- Koncentracja źródeł finansowania (uzależnienie Banku od określonego klienta, produktu, źródła finansowania oraz terminu wymagalności),
- Niedopasowanie terminów lub wartości przepływów pieniężnych,
- Brak odpowiedniej wielkości i jakości aktywów płynnych (możliwość zmaterializowania się ryzyka kredytowego i jego wpływu na ryzyko płynności w postaci mniejszej wartości aktywów płynnych)
- Niespodziewana realizacja udzielonych zobowiązań pozabilansowych przez klientów Banku oraz wpływu wbudowanych opcji na ryzyko płynności,
- Niedotrzymanie kluczowych zobowiązań przez klientów Banku (upadłość instytucji/klienta, w której Bank ma duże zaangażowanie),
- Gwałtowne zmiany kursów walut, w przypadku których Bank stosuje swapowanie z innymi walut,
- Zakłócenie pracy systemów rozliczeniowych, w wyniku których Bank nie otrzymuje należnych mu płatności i ma problemy z uregulowaniem własnych zobowiązań.

Bank wykorzystuje następujące narzędzia pomiaru ryzyka płynności oraz techniki wykorzystywane do ograniczenia ryzyka płynności:

- Nadzorcze miary płynności
 - Miary płynności M1-M4 wynikające z Uchwały 386/2008 KNF,

- Miary płynności LCR, NSFR wynikających z Rozporządzenia CRR i Rozporządzeń delegowanych.
- Wewnętrzne metody i techniki pomiaru płynności:
 - Luka płynności (kontraktowa i urealniona),
 - Analiza stabilności źródeł finansowania,
 - Analiza aktywów płynnych,
 - Analiza koncentracji źródeł finansowania,
 - Prognoza zapotrzebowania na płynność,
 - Testy warunków skrajnych,
 - Analiza płynności śróddziennej,
 - Analiza płynności strukturalnej,
 - Analiza zobowiązań pozabilansowych.

Tabela 11 Regulacyjne normy płynności oraz pozostałe wskaźniki ryzyka płynności wg stanu na 31.12.2015

Miara ryzyka płynności	31.12.2015
M1	499 mln zł
M2	1,83
M3	6,26
M4	1,38
LCR	151%
NSFR	136%
Skorygowany M1 (o rozliczenie rezerwy obowiązkowej i odroczonego efekt zmiany poziomu depozytów stabilnych)	391 mln zł
Kredyty/Depozyty	75%
Udział depozytów Top10*	5%
Współczynnik skumulowanej, urealnionej luki płynności do 1 roku	127%
Horyzont przeżycia w warunkach skrajnych	23 tyg.
Udział podstawowej rezerwy płynności w aktywach płynnych	88%
Współczynnik koncentracji krótkoterminowego finansowania walutowego	18%

*Udział sumy depozytów 10 największych depozytariuszy Banku, z wyłączeniem depozytów klienta podlegającego indywidualnej ocenie stabilności, do łącznej wartości bazy depozytowej klientów.

Bank dodatkowo monitoruje iloraz bazy depozytowej Banku do sumy portfela kredytowego netto i portfela dłużnych papierów wartościowych niezaklasyfikowanych do aktywów płynnych.

Monitorowanie i kontrola ryzyka płynności dokonywana jest z wykorzystaniem systemu wartości progowych, limitów wewnętrznych oraz zewnętrznych i polega na:

- Ustalaniu i weryfikacji wartości progowych i limitów wewnętrznych,
- Cyklicznym monitorowaniu przestrzegania wartości progowych i limitów wewnętrznych i zewnętrznych,
- Działaniach podejmowanych w przypadku przekroczenia wartości progowych lub limitów wewnętrznych oraz zewnętrznych.

Bank, w ramach monitorowania i kontrolowania ryzyka płynności, wyróżnia następujące rodzaje limitów:

- Limity regulacyjne,
- Limity strategiczne (zatwierdzone na poziomie Rady Nadzorczej Banku),
- Limity wewnętrzne (zatwierdzone na poziomie Zarządu Banku),
- Wartości progowe (bardziej konserwatywne niż limity wewnętrzne).

Bank uwzględnił ryzyko płynności rynku (produktu) w systemie zarządzania ryzykiem płynności poprzez:

- Identyfikowanie kluczowych rynków z punktu widzenia zamiany aktywów na gotówkę oraz pozyskiwania finansowania, na których Bank zamierza utrzymywać swoją obecność,
- Dążenie do regularnego uczestniczenia na każdym kluczowym rynku poprzez przeprowadzanie cyklicznych transakcji sprzedaży aktywów w ramach testowania rynku o oceny zdolności do generowania płynności,
- Monitorowania dostępu do rynku.

Dodatkowo Bank analizuje ryzyko płynności w procesie wdrażania nowego produktu.

Bank wykorzystuje testy warunków skrajnych na ryzyko płynności do:

- Ustalania limitów wewnętrznych na ryzyko płynności,
- Planowania finansowego i strategicznego,
- Oceny profilu płynnościowego Banku, poprzez wyznaczenie kapitału ekonomicznego w procesie ICAAP,
- Oceny adekwatności aktywów płynnych,
- Podjęcia działań zarządczych,
- Kształtowania awaryjnego planu płynności.

W ramach analiz scenariuszowych testów warunków skrajnych Bank zdefiniował 3 modelowe scenariusze kryzysowe:

- Kryzysu wewnętrznego banku, w którym Bank zakłada m.in. utratę zaufania uczestników rynku do banku, zwiększony odpływ z tytułu depozytów i nieodnowienie niezabezpieczonego finansowania.
- Kryzysu sektora bankowego, w którym Bank zakłada m.in. zwiększone wypływy wynikające z zobowiązań pozabilansowych, wystąpienie warunków skrajnych dla walut, spadek wartości aktywów finansowych, wystąpienia warunków skrajnych skutkujące żądaniem przez kontrahentów dodatkowego zabezpieczenia.
- Kryzysu łączącego kryzys wewnętrzny i kryzys sektora bankowego, w którym Bank zakłada kombinację czynników kryzysu wewnętrznego i sektora bankowego, z uwzględnieniem możliwych interakcji.

W uzupełnieniu do analiz scenariuszowych określonych powyżej, Bank wykonuje odrębne analizy scenariuszowe dla płynności śróddziennej.

Bank powiązał wyniki testów warunków skrajnych z awaryjnym planem płynności w następującym zakresie:

- w procedurach Banku zdefiniowano symptomy wskazujące na potrzebę uruchomienia procedury awaryjnego planu płynności, które są spójne z głównymi czynnikami ryzyka generującymi odpływy płynności w ramach testów warunków skrajnych,
- w procedurach Banku zdefiniowano katalog awaryjnych źródeł finansowania do wykorzystania w przypadku uruchomienia awaryjnego planu płynności, którego skuteczność w zabezpieczeniu płynności Banku jest sprawdzana w ramach analizy testów warunków skrajnych z uwzględnieniem różnych horyzontów czasowych,
- w procedurach Banku określono zasady komunikacji w przypadku uruchomienia awaryjnego planu płynności, mające na celu powstrzymanie odpływu bazy depozytowej, której skala jest szacowana w ramach testów warunków skrajnych.

Funkcjonujący w Banku system raportowania wewnętrznego w zakresie ryzyka płynności zapewnia:

- Bieżącą oraz prospektywną informację dotyczącą pozycji płynnościowej Banku (we wszystkich istotnych walutach obcych),
- Monitorowanie zgodności z polityką zarządzania ryzykiem płynności, w tym przestrzeganie wartości progowych i limitów,
- Monitorowanie stanu aktywów płynnych Banku,
- Monitorowania ryzyka płynności dla wszystkich horyzontów czasowych, w tym płynności śróddziennej.

Raportowanie wewnętrzne ryzyka płynności obejmuje:

- Raporty ryzyka płynności śróddziennej - przesyłane w trakcie dnia roboczego,

- Dzienny raport płynności - z częstotliwością dzienną,
- Miesięczny raport płynności - z częstotliwością co najmniej miesięczną,
- Kwartalny raport płynności – z częstotliwością kwartalną.

III.6. Ryzyko prawne/braku zgodności

Ryzyko prawne jest częścią ryzyka operacyjnego, lecz w procesie identyfikacji ryzyka, ryzyko prawne jest identyfikowane jako odrębna grupa ryzyka. W ramach szeroko rozumianego ryzyka prawnego zostało przyjęte ryzyko braku zgodności, rozumiane przez Bank jako ryzyko sankcji prawnych bądź regulaminowych, materialnych strat finansowych lub utraty dobrej reputacji, na jakie narażony jest Bank w wyniku nie przestrzegania powszechnie obowiązujących przepisów prawa, regulacji nadzorczych, przepisów wewnętrznych czy przyjętych przez siebie standardów i kodeksów postępowania mających zastosowanie w jego działalności. W ramach ryzyka braku zgodności można wyróżnić w szczególności następujące podrodzaje ryzyka:

- Ryzyko prawne (spraw spornych) – zdefiniowane przez Bank jako ryzyko poniesienia strat materialnych i utraty reputacji w wyniku wad prawnych lub niezgodnością z powszechnie obowiązującym prawem: umów, wewnętrznych regulacji prawnych, dokumentacji bankowych, których konsekwencją jest zasądzenie roszczenia od Banku, uznanie roszczenia w drodze ugody sądowej/pozasądowej, zapłacenie kar umownych lub poniesienie straty z powodu przedawnienia dochodzenia roszczeń;
- Ryzyko podatkowe to ryzyko poniesienia strat materialnych i ewentualnych konsekwencji skarbowych i karno-skarbowych wynikających z kar nakładanych przez organy skarbowe i organy kontroli skarbowej w związku z nieprawidłowościami w ewidencji i rozliczaniu zobowiązań podatkowych lub nie spełnianiem innych wymogów prawa podatkowego (np. przechowywanie dokumentacji). Czynnikiem ryzyka podatkowego jest rozbudowany i skomplikowany system prawa podatkowego w Polsce;
- Ryzyko regulacyjne to ryzyko sankcji regulacyjnych oraz potencjalnie strat materialnych i utraty reputacji będących następstwem nieprzestrzegania obowiązujących przepisów prawa i wymogów prawa, w szczególności prawa bankowego, przepisów wydawanych przez nadzór bankowy, przepisów o przeciwdziałaniu praniu brudnych pieniędzy, finansowaniu terroryzmu i przestępstw finansowych;

Zgodnie z przyjętą przez Bank definicją ryzyka operacyjnego, w skład którego wchodzi ryzyko prawne, zarządzanie ryzykiem prawnym odbywa się w zakresie metodologii przyjętej dla ryzyka operacyjnego. Kluczową rolę w procesie zarządzania sprawuje Departament ds. Polityki Zgodności, odpowiedzialny za identyfikację i zarządzanie ryzykiem braku zgodności.

III.7. Ryzyko cyklu gospodarczego

Ryzyko cyklu gospodarczego jest uwzględniane w ramach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka (w szczególności ryzykiem kredytowym i rynkowym). Bank dokonuje regularnej analizy sytuacji rynkowej m.in. na posiedzeniach Komitetu ALCO. Bank przeprowadza testy warunków skrajnych dla ryzyka kredytowego i rynkowego oparte o scenariusze makroekonomiczne.

Komitet ds. Ryzyka jest odpowiedzialny za monitoring i kontrolę ryzyka makroekonomicznego, dokonuje regularnego przeglądu jego poziomu oraz ocenia i decyduje o ewentualnej alokacji Kapitału Ekonomicznego. Szacunek kapitału ekonomicznego dokonywany jest poprzez scenariusze makroekonomiczne w ramach testów warunków skrajnych dla ryzyka kredytowego i ryzyka rynkowego. Ryzyko makroekonomiczne ze względu na swą specyfikę nie jest uwzględniane w kalkulacji kapitału regulacyjnego (RC).

III.8. Ryzyko reputacji

Ryzyko reputacji związane jest z negatywnymi konsekwencjami naruszenia wizerunku Banku. Podstawowymi narzędziami zarządzania ryzykiem reputacji są Katalog zdarzeń wizerunkowych oraz Rejestr zdarzeń wizerunkowych, służące pomiarowi i ocenie ryzyka reputacji a także jego kontroli i raportowaniu. W zakresie zarządzania ryzykiem reputacji, Bank stosuje odpowiednie działania zapobiegawcze i komunikacyjne, mające na celu ograniczenie negatywnego wpływu zdarzeń wizerunkowych na wynik finansowy, fundusze własne lub poziom płynności Banku. Kluczową rolę w procesie zarządzania sprawuje Departament Komunikacji Marketingowej, odpowiedzialny za identyfikację i zarządzanie ryzykiem reputacji.

III.9. Ryzyko modeli

Ryzyko modeli rozumiane jest jako potencjalna strata, jaką może ponieść Bank, w wyniku decyzji, które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wewnętrznych, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu takich modeli.

Zarządzając ryzykiem modeli, Bank korzysta z metod dostosowanych do rodzaju i skali prowadzonej działalności, z uwzględnieniem roli pełnionej przez dany model oraz jego istotności. W marcu 2015 roku Zarząd Banku przyjął procedurę wewnętrzną „Zarządzanie Ryzykiem Modeli”. W procesie tworzenia niniejszej procedury dokonana została weryfikacja rejestru modeli funkcjonujących w Obszarze Ryzyka. Modele zostały zidentyfikowane jako istotne lub nieistotne na podstawie szeregu informacji dotyczących poszczególnych zidentyfikowanych modeli, w tym wskaźników przyjętych na podstawie eksperckiej analizy, takich jak:

- wartość portfela jaki obejmuje model,
- udziału sprzedaży portfela jaki obejmuje model w sprzedaży ogółem,
- udziału wartości portfela jaki obejmuje model w portfelu ogółem,
- potencjalnego wpływu na wyniki finansowe Banku,
- eksperckiej oceny właściciela modelu.

W treści procedury zostały ponadto uwzględnione wytyczne zarówno ilościowe jak i jakościowe, według których odbywa się ocena modelu pod kątem jego istotności.

Zgodnie z zapisami procedury częstotliwość przeglądu funkcjonowania wdrożonego modelu jest uzależniona od jego specyfiki:

- modele istotne powinny być poddawane przeglądowi przynajmniej w okresach rocznych,
- modele nieistotne powinny być poddawane przeglądowi przynajmniej w okresach trzyletnich.

W lipcu 2015 roku KNF wydał nową Rekomendację W dotyczącą zarządzania ryzykiem modeli w bankach. Termin wdrożenia Rekomendacji został wyznaczony na 30 czerwca 2016 roku. W II połowie 2015 roku została przeprowadzona analiza luki pomiędzy funkcjonującą w Banku procedurą dotyczącą zarządzania ryzykiem modeli a Rekomendacją KNF. Aktualnie w Banku trwa formalny projekt dotyczący wdrożenia Rekomendacji W.

III.10. Ryzyko strategiczne

Ryzyko strategiczne to ryzyko związane z podejmowaniem niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, brakiem lub wadliwą realizacją przyjętej strategii oraz ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany.

Celem zarządzania ryzykiem strategicznym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych konsekwencji finansowych, wynikających z negatywnych zmian w otoczeniu zewnętrznym, a także braku lub niekorzystnych reakcji na występujące zmiany otoczenia zewnętrznego.

Zarządzanie ryzykiem strategicznym polega m.in. na:

- identyfikacji i ocenie ryzyk związanych z kluczowymi inicjatywami niezbędnymi do realizacji długoterminowych planów finansowych,
- cyklicznym monitorowaniu i raportowaniu stopnia wykonania finansowych i biznesowych założeń długoterminowych planów finansowych, w tym identyfikowaniu odchyleń wymagających podjęcia dodatkowych działań zarządczych,
- cyklicznym monitorowaniu i raportowaniu zmian regulacyjnych oraz inicjatyw konkurencji, które potencjalnie mogłyby wpłynąć na pozycję konkurencyjną Banku.

W 2016 roku Bank planuje sformalizować proces zarządzania ryzykiem strategicznym.

IV. Regulacyjne wymogi kapitałowe

Bank w 2015 roku wyznaczał wymogi kapitałowe zgodnie z metodami określonymi w Rozporządzeniu CRR oraz obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi. Poniższa tabela prezentuje szczegółowe zestawienie metod wykorzystywanych przez Bank dla wyliczania nadzorczych wymogów kapitałowych.

Tabela 12 Metody stosowane w kalkulacji regulacyjnych wymogów kapitałowych

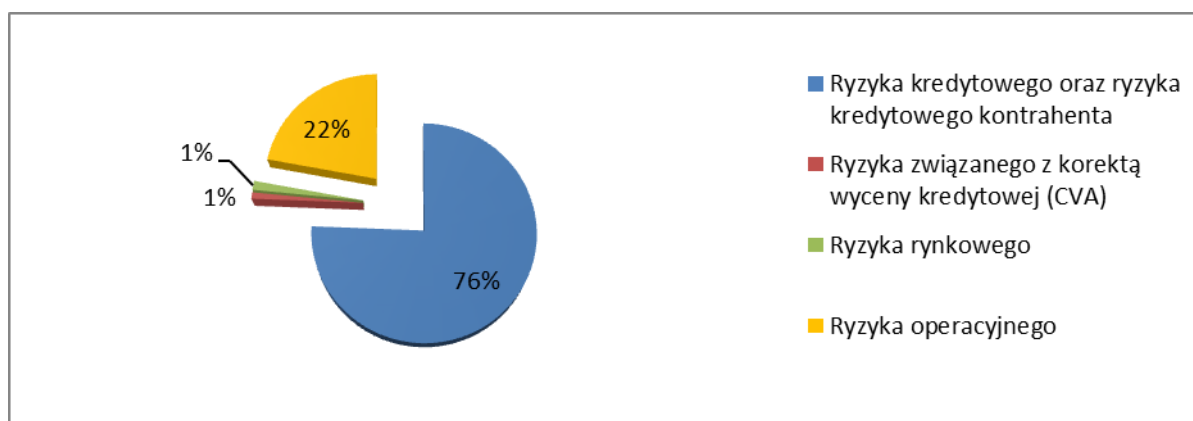
Wymóg w zakresie funduszy własnych	Metoda – właściwe przepisy CRR
ryzyko kredytowe i ryzyko rozmycia	Część Trzecia, Tytuł II, Rozdział 2 (Metoda Standardowa)
ryzyko rynkowe, w tym:	
ryzyko walutowe	Część Trzecia, Tytuł IV, Rozdział 3
ryzyko cen towarów	Ze względu na specyfikę działalności prowadzonej przez Bank wymóg w zakresie funduszy własnych dotyczący ryzyka cen towarów nie jest obecnie obliczany.
ryzyko korekty wyceny kredytowej instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym	Część Trzecia, Tytuł VI (Metoda Standardowa)
ryzyko pozycji	Część Trzecia, Tytuł IV, Rozdział 2
ryzyko kredytowe kontrahenta	Część Trzecia, Tytuł II, Rozdział 6 (Metoda wyceny według wartości rynkowej)
ryzyko rozliczenia / dostawy	Część Trzecia, Tytuł V
ryzyko operacyjne	Część Trzecia, Tytuł III, Rozdział 2 (Metoda Wskaźnika Bazowego)

Wg stanu na 31 grudnia 2015 r. całkowity wymóg kapitałowy Banku wyniósł 129 706 tys. zł. Strukturę całkowitego wymogu kapitałowego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13 Wysokość wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka

Wymóg kapitałowy z tytułu:	Wartość wymogu (w tys. zł)
Ryzyka kredytowego oraz ryzyka kredytowego kontrahenta	98 082
ryzyka kredytowego	97 257
ryzyka kredytowego kontrahenta	825
Ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej (CVA)	1 231
Ryzyka rynkowego	1 748
ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych	515
ryzyka ogólnego stóp procentowych	1 233
Ryzyka operacyjnego	28 645
Wymogi kapitałowe razem	129 706

Schemat 2 Struktura całkowitego wymogu kapitałowego wg stanu na 31 grudnia 2015r.

W procesie wyznaczania adekwatności kapitałowej każda z klas ekspozycji została zaklasyfikowana zgodnie z Artykułem 112 Rozporządzenia CRR do poszczególnych klas ekspozycji. Strukturę wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka rozliczenia, dostawy oraz ryzyka kredytowego kontrahenta wg poszczególnych klas ekspozycji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14 Struktura wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ryzyka rozliczenia, dostawy oraz ryzyka kredytowego kontrahenta

Klasa ekspozycji	Wartość wymogu kapitałowego (tys. zł)
Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec rządów i banków centralnych	0
Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec jednostek samorządu terytorialnego oraz władz lokalnych	2 267
Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	0
Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec wielostronnych banków rozwoju	0
Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organizacji międzynarodowych	0
Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji	2 319
Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców	15 168
Ekspozycje lub warunkowe ekspozycje detaliczne	50 710
Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe zabezpieczone na nieruchomościach	12 557
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 718
Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	0
Ekspozycje z tytułu obligacji zabezpieczonych	0
Ekspozycje krótkoterminowe wobec instytucji i przedsiębiorców	0
Ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	0
Inne ekspozycje	13 344
Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego, ryzyka rozliczenia, dostawy oraz ryzyka kredytowego kontrahenta	98 082

W strukturze ekspozycji kredytowych Banku dominują ekspozycje zaklasyfikowane do kategorii ekspozycji detaliczne. Ekspozycje zaklasyfikowane do tej kategorii stanowiły 52% wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka kredytowego kontrahenta.

Celem zarządzania kapitałem w Banku jest utrzymanie optymalnego poziomu i struktury funduszy własnych zapewniających utrzymanie współczynnika wypłacalności na poziomie uznanym przez Bank za bezpieczny oraz zabezpieczenie wszystkich istotnych ryzyk zidentyfikowanych w prowadzonej przez Bank działalności, przy jednoczesnym zapewnieniu

efektywności wykorzystania posiadanego przez Bank kapitału, w celu osiągnięcia oczekiwanej stopy zwrotu z kapitału i dochodowości.

Podstawową regulacją obowiązującą w procesie oceny adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (dalej „Rozporządzenie CRR”), zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012. Rozporządzenie CRR jest częścią tzw. pakietu CRD IV/CRR, który składa się z Rozporządzenia CRR oraz Dyrektywy CRD IV – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi zmieniająca Dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (dalej „Dyrektywa CRD”). Dyrektywa CRD została zaimplementowana do prawa krajowego przez Ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku miary adekwatności kapitałowej zostały wyliczone w oparciu o postanowienia Rozporządzenia CRR, z uwzględnieniem opcji narodowych zdefiniowanych w Ustawie Prawo Bankowe w Rozdziale 13a.

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz obowiązującym w Polsce Prawem Bankowym FM Bank PBP S.A. jest zobligowany do utrzymywania funduszy własnych w wielkości adekwatnej do poziomu ponoszonego ryzyka. Minimalna wartość współczynnika wypłacalności do utrzymywania jakiej był zobowiązany Bank na dzień 31 grudnia 2015 roku na podstawie przepisów prawa wynosiła 8%. Niemniej jednak należy uwzględnić dodatkowe oczekiwania KNF w zakresie adekwatności kapitałowej banków określone w piśmie KNF z dnia 21 marca 2014 roku, zgodnie z którymi banki powinny utrzymywać współczynnik wypłacalności na poziomie 12% oraz współczynnik Tier 1 na poziomie 9%. Od 1 stycznia 2016 roku KNF pismem o sygnaturze DRB/0735//1/2015 z dnia 22 października 2015 roku zalecił utrzymywanie wyższych współczynników kapitałowych, odpowiednio 13,25% dla łącznego współczynnika kapitałowego oraz 10,25% dla współczynnika kapitału Tier I. Na dzień 31 grudnia 2015 roku współczynniki kapitałowe Banku znajdowały się znacznie powyżej poziomów wymaganych przez przepisy prawa oraz rekomendacje KNF. Poniżej przedstawione zostały wyliczenia współczynników adekwatności kapitałowej Banku na dzień 31 grudnia 2015 roku.

Tabela 15 Wymogi w zakresie funduszy własnych – współczynniki wypłacalności na 31 grudnia 2015 roku.

	Wartość w tys. zł
Kapitał podstawowy Tier I	585 085
Kapitał dodatkowy Tier I	0
Kapitał Tier 1 (kapitał Tier 1 = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	585 085
Kapitał Tier II	0
Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	585 085
Aktywa ważone ryzykiem razem	1 621 321
Współczynniki kapitałowe	
Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	36,09%
Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	36,09%
Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	36,09%

IV.1. Zewnętrzne oceny wiarygodności kredytowej

Zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2, Bank dokonując wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego metodą standardową, wagę ryzyka przypisuje zgodnie z klasą, do której należy dana ekspozycja oraz stopniem jakości kredytowej ekspozycji lub podmiotu w zakresie określonym w §§ 267-270 Rozporządzenia CRR. Przyporządkowanie ratingu zewnętrznego do stopni jakości kredytowej odbywa się zgodnie z zasadami określonymi w Uchwale 387/2008.

W 2015 roku w procesie kalkulacji wymogów kapitałowych Bank wykorzystywał informacje o ratingach zewnętrznych wystawionych przez agencję Moody's Investors Service, Fitch i Standard&Poor's w szczególności w odniesieniu do ekspozycji wobec banków.

Bank w procesie kalkulacji wymogów kapitałowych wykorzystywał oceny kredytowe nadane poszczególnym emitentom i emisjom. Oceny kredytowe wykorzystywane były do określenia wagi ryzyka tych ekspozycji wobec podmiotów i instrumentów, które posiadały taką ocenę. W przypadku, gdy oceny takiej nie było wagi ryzyka przypisywane były ekspozycjom nieposiadającym zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia CRR.

Tabela 16 Wartość ekspozycji przed i po zastosowaniu technik redukcji ryzyka kredytowego dla poszczególnych stopni jakości kredytowej (w pełnych złotych)

Klasa Ekspozycji	Wartość ekspozycji przed zastosowaniem technik ograniczania ryzyka kredytowego	Techniki ograniczania ryzyka kredytowego	Wartość ekspozycji po zastosowaniu technik ograniczania ryzyka kredytowego
Rządy i banki centralne	1 045 855 028		1 293 594 886**
Jednostki samorządu terytorialnego	141 660 006		141 660 006
Wielostronne banki rozwoju	0		1 003 315***
Instytucje – banki (1 STJK*)	743 540		743 540
Instytucje – banki (2 STJK*)	32 729 330		32 729 330
Instytucje – banki (3 STJK*)	4 969 864		4 969 864
Instytucje – banki (4 STJK*)	14 651		14 651
Instytucje – banki (brak zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej)	41 475 009		41 475 009
Przedsiębiorstwa	107 402 559	Gwarancja Skarbu Państwa	0
Przedsiębiorstwa	24 340 386	Depozyty zabezpieczające	0
Przedsiębiorstwa	277 850 756		277 850 756
Ekspozycje detaliczne	18 648 866	program JEREMIE - gwarancja BGK (Skarbu Państwa)	0
Ekspozycje detaliczne	109 896 782	linia gwarancyjna de minimis (PLD) - gwarancja BGK (Skarbu Państwa)	0
Ekspozycje detaliczne	1 003 315	gwarancji Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego	0
Ekspozycje detaliczne	1 182 537 095		1 182 537 095
Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	182 821 140		182 821 140
Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	927 552	Depozyty zabezpieczające	0
Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	1 200 000	linia gwarancyjna de minimis (PLD) - gwarancja BGK (Skarbu Państwa)	0
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	3 409 424	program JEREMIE - gwarancja BGK (Skarbu Państwa)	0
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	7 182 227	linia gwarancyjna de minimis (PLD) - gwarancja BGK (Skarbu Państwa)	0
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	0	gwarancji Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego	0
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	21 372 569		21 372 569
Inne ekspozycje	100 127 929		100 127 929

*STJK – stopień jakości kredytowej ustalony w oparciu o ocenę zewnętrznej agencji ratingowej

** - kwota uwzględnia wartość gwarancji Skarbu Państwa udzielonych wobec ekspozycji „Przedsiębiorstwa” , „Ekspozycje detaliczne” oraz „Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania”

*** - kwota uwzględnia wartość gwarancji Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego udzielonych wobec ekspozycji „Ekspozycje detaliczne”

V. Kapitał wewnętrzny

Kapitał ekonomiczny szacowany jest przez Bank dla ryzyk zidentyfikowanych jako istotne zgodnie ze Strategią zarządzania ryzykiem. Łączny kapitał ekonomiczny stanowi suma kapitałów wyznaczonych dla poszczególnych istotnych rodzajów ryzyka.

Proces identyfikacji i oceny istotności ryzyk dokonywany jest co najmniej raz do roku. Na koniec 2015 roku za istotne uznawane były poniższe rodzaje ryzyka:

V.1. Ryzyko kredytowe, w tym:

- Bazowe ryzyko kredytowe,
- Ryzyko kredytowe kontrahenta,
- Ryzyko rezydualne,
- Ryzyko koncentracji.

Oszacowanie kapitału wewnętrznego z tytułu ryzyka kredytowego segmentu korporacyjnego odbywa się za pośrednictwem modelu portfelowego bazującego na metodzie IRB. Przy kalkulacji kapitału ekonomicznego są stosowane wartości parametrów ryzyka z modeli Banku, lub jeśli jest taka potrzeba - wartości parametrów zawarte w dokumentach nadzorczych. Ryzyko kredytowe segmentu korporacyjnego obejmuje także ekspozycje wynikające z instrumentów pochodnych (ryzyko kredytowe kontrahenta) oraz dłużnych korporacyjnych papierów wartościowych (element ryzyka kredytowego w ramach ryzyka cen papierów dłużnych). Dla segmentu mikroprzedsiębiorstw oraz detalicznego Kapitał Ekonomiczny kalkulowany jest zgodnie metodą standardową wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego.

Dodatkowo, w przypadku wystąpienia przekroczenia limitów koncentracji – wymóg kapitałowy z tego tytułu jest uwzględniany w kapitale ekonomicznym z tytułu ryzyka kredytowego.

V.2. Ryzyko Rynkowe, w tym:

- Ryzyko stopy procentowej księgi handlowej,
- Ryzyko stopy procentowej księgi bankowej,
- Ryzyko walutowe,

Kapitał ekonomiczny z tytułu ryzyka rynkowego liczony jest przy wykorzystaniu trzech miar ryzyka:

- a) Ryzyko stopy procentowej księgi handlowej - wpływ na wycenę portfela handlowego scenariusza zmian stóp procentowych o 50 pb.
- b) Ryzyko stopy procentowej księgi bankowej - wpływ na roczny wynik odsetkowy scenariusza zmian stóp procentowych o 50 pb.
- c) Ryzyko walutowe - wpływ na wyniki zmiany kursów walut o $\pm 30\%$.

V.3. Ryzyko operacyjne

Kalkulacja kapitału ekonomicznego na ryzyko operacyjne oparta jest na analizie scenariuszowej, zgodnej z podejściem Scenario-Based Advanced Measurement Approach, i stanowi różnicę pomiędzy stratą nieoczekiwaną (przy założonym poziomie ufności 99%) a stratą oczekiwaną. W kalkulacji wyróżnione są zdarzenia powiązane z ryzykiem braku zgodności oraz ryzykiem reputacji.

V.4. Ryzyko płynności

Bank utrzymuje kapitał wewnętrzny na ryzyko płynności w celu pokrycia potencjalnych strat wynikających z:

- Kosztu upłynnienia portfela papierów wartościowych w ramach działań naprawczych przewidzianych w scenariuszach testów warunków skrajnych ryzyka płynności,
- Podwyższonego kosztu pozyskania finansowania zewnętrznego w celu pokrycia części wypływów wynikających ze scenariuszy odpływu środków w ramach testów warunków skrajnych.

V.5. Ryzyko prawne/braku zgodności

Kalkulacja kapitału ekonomicznego dokonywana jest w ramach analizy scenariuszowej ryzyka operacyjnego poprzez uwzględnienie zidentyfikowanych scenariuszy zdarzeń dla ryzyka braku zgodności i pozostałych aspektów ryzyka prawnego.

V.6. Ryzyko cyklu gospodarczego (makroekonomicznego)

Kapitał Ekonomiczny z tytułu ryzyka makroekonomicznego w segmencie korporacyjnym obliczany jest na podstawie analizy scenariuszowej poprzez transpozycję zmiennych z modelu makroekonomicznego na parametry ryzyka kredytowego (PD i LGD). Szacunkowa wielkość kapitału to różnica pomiędzy kapitałem ekonomicznym wynikającym ze scenariusza testowego (scenariusz „łagodnego” kryzysu), a kapitałem ekonomicznym obliczonym dla

warunków normalnych. Dla segmentu mikroprzedsiębiorstw, kapitał ekonomiczny wyznaczany jest w oparciu o wyniki testów nadzorczych warunków skrajnych.

V.7. Ryzyko reputacji

Kapitał wewnętrzny na ryzyko reputacji jest uwzględniony w ramach wyliczenia kapitału ekonomicznego z tytułu ryzyka operacyjnego.

V.8. Ryzyko strategiczne oraz ryzyko modeli

Ryzyko strategiczne i ryzyko modeli są klasyfikowane jako ryzyka trudno mierzalne, zgodnie ze strategią zarządzania ryzykiem. Poziom kapitału wewnętrznego na te rodzaje ryzyka wyznaczany jest w proporcji do wyniku na działalności bankowej.

VI. Informacje uzupełniające

VI.1. Ryzyko kredytowe i ryzyko rozmycia

Ryzyko rozmycia zdefiniowane przez Bank jako ryzyko powstające w sytuacji, w której Bank, w ramach zabezpieczenia należności, przyjmuje wierzytelności, jakie dłużnik Banku posiada względem strony trzeciej (np. swego kontrahenta).

1. Definicja należności spełniających przesłanki utraty wartości

Należnościami spełniającymi przesłanki utraty wartości są należności, wobec których stwierdzono obiektywne dowody utraty wartości, zgodnie z kryteriami określonymi w procedurze tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych. Kryteria te obejmują m.in.:

- opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekraczające 90 dni (za kwotę opóźnioną uznawana jest kwota przekraczająca 3000 zł dla klientów korporacyjnych, 200 zł dla mikroprzedsiębiorstw i 50 zł dla klientów detalicznych),
- wypowiedzenie umowy kredytowej,
- negatywny wynik monitoringu (dotyczy mikroprzedsiębiorstw),
- różne formy restrukturyzacji zadłużenia wobec Banku,
- wyłudzenie kredytu na skutek oszustwa kredytowego,
- brak identyfikacji w procesie windykacji miejsca pobytu kredytobiorcy i jego majątku.

2. Metody przyjęte do ustalania korekt wartości i rezerw

W zależności od rodzaju segmentu oraz występowania przesłanek utraty wartości Bank wyznacza odpisy/rezerwy z wykorzystaniem jednej z 3 metod:

- metoda indywidualna – stosowana w przypadku ekspozycji korporacyjnych spełniających przesłanki utraty wartości,
- metoda portfelowa – stosowana w przypadku ekspozycji spełniających przesłanki utraty wartości z segmentów mikroprzedsiębiorstw i detalicznego,
- metoda IBNR – stosowana dla wszystkich segmentów klienta w przypadku ekspozycji niespełniających przesłanek utraty wartości oraz ekspozycji spełniających te przesłanki, ale dla których ze względu na przyjęte zabezpieczenia nie utworzono odpisów aktualizujących.

W przypadku metody indywidualnej odpis/rezerwa wyznaczana jest w oparciu o przewidywane dla danego klienta przepływy pieniężne zdefiniowane dla różnych scenariuszy (m.in. spłata całości wierzytelności, windykacja, restrukturyzacja, sprzedaż wierzytelności), ważone prawdopodobieństwami realizacji tych scenariuszy.

W przypadku metody portfelowej oraz IBNR odpis/rezerwa wyznaczana jest z wykorzystaniem parametrów ryzyka:

- PD (z ang. probability of default) – prawdopodobieństwo, iż w okresie identyfikacji straty (z ang. LIP – loss identification period) ekspozycja zostanie przeklasyfikowana do ekspozycji z utratą wartości,
- RR (z ang. recovery rate) – stopa odzysku z ekspozycji z utratą wartości,
- CCF (z ang. credit conversion factor) – współczynnik konwersji kredytowej odzwierciedlający jaka część ekspozycji pozabilansowej może zostać skonwertowana na ekspozycję bilansową w momencie wystąpienia utraty wartości.

W przypadku segmentu mikroprzedsiębiorstw parametry te obliczane są na podstawie danych historycznych (o ile Bank posiada dostateczną próbę danych). W przypadku niedostatecznej próby danych przyjmowane są parametry wyznaczone na podstawie oszacowań eksperckich. Na koniec 2015 roku parametry PD i CCF zostały wyznaczone na podstawie 12-miesięcznego okna czasowego (październik 2014 - październik 2015), natomiast parametry RR – na podstawie dostępnej historii spłat kredytów z utratą wartości w okresie od października 2012 roku do października 2015. Na koniec 2014 roku parametry PD i CCF zostały wyznaczone na podstawie 12-miesięcznego okna czasowego (październik 2013 – październik 2014), natomiast parametry RR – na podstawie pełnej dostępnej historii spłat kredytów z utratą wartości (w okresie od 2010 roku do października 2014), poszerzonej o dane uzyskane od firmy zewnętrznej o podobnym profilu klientów (dla opóźnień

przekraczających 1020 dni). W przypadku ekspozycji objętych portfelowymi poręczeniami, poza spodziewanymi odzyskami ze spłat klientów, w wyliczeniu odpisów uwzględniono również spodziewane odzyski z realizacji portfelowych poręczeń.

W przypadku segmentu detalicznego ze względu na brak danych historycznych parametry PD, RR i CCF zostały wyznaczone na podstawie oszacowań eksperckich.

W przypadku segmentu korporacyjnego ze względu na małą liczbę klientów nie jest możliwe wyznaczenie parametrów ryzyka na podstawie danych historycznych Banku. Parametr PD wyznaczany jest na podstawie wyników oceny ratingowej klienta, LGD w oparciu o relację wartości przyjętych zabezpieczeń do wartości ekspozycji oraz o rodzaj klienta, a CCF w oparciu o rodzaj ekspozycji pozabilansowej.

3. Łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego i średnia kwota ekspozycji w danym okresie w podziale na klasy

Tabela 17 Łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego i średnia kwota ekspozycji w danym okresie w podziale na klasy*

Klasa ekspozycji	Łączna kwota ekspozycji Stan na koniec 2015 r. (w tys. zł)	Średnia** kwota ekspozycji w ciągu 2015 r. (w tys. zł)
Rządy i banki centralne	1 045 855	843 032
Jednostki samorządu terytorialnego oraz władze lokalne	141 660	299 574
Organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	0	0
Wielostronne banki rozwoju	0	0
Organizacje międzynarodowe	0	0
Instytucje	79 932	62 014
Przedsiębiorcy	409 594	595 425
Ekspozycje detaliczne	1 312 086	1 299 805
Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	184 949	168 392
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	31 964	101 477
Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	0	0
Ekspozycje z tytułu obligacji zabezpieczonych	0	0
Pozycje sekurytyzacyjne	0	0
Ekspozycje krótkoterminowe wobec instytucji i przedsiębiorców	0	0
Ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	0	0
Inne ekspozycje	100 128	73 813
Razem	3 306 168	3 443 533

* kwoty w tabeli uwzględniają ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych w wysokości ekwiwalentu bilansowego. Wartość ekspozycji z tego tytułu oraz aktywa ważone ryzykiem przedstawiono w Tabeli 24

** średnia z kwot ekspozycji na końcu kwartałów 2015 roku.

4. Struktura geograficzna ekspozycji w rozbiciu na obszary ważne pod względem istotnych klas ekspozycji wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Tabela 18 Struktura geograficzna ekspozycji w rozbiciu na obszary ważne pod względem istotnych klas ekspozycji wraz z dodatkowymi informacjami

Kraje	Detailiczne	Przedsiębiorcy	Rządy i banki centralne	Jednostki samorządu terytorialnego oraz władze lokalne	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	Instytucje - banki	Pozostałe
Polska	1 312 086	409 594	1 045 855	141 660	31 964	184 949	59 797	100 128
Belgia	0	0	0	0	0	0	16 684*	0
Inne	0	0	0	0	0	0	3 451	0

* Pozycja zawierają salda rachunku Nostro w zagranicznej instytucji finansowej

5. Struktura branżowa ekspozycji lub w podziale według typu kontrahenta, w rozbiciu na klasy ekspozycji, wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Tabela 19 Struktura branżowa ekspozycji lub w podziale według typu kontrahenta, w rozbiciu na klasy ekspozycji

Segmenty branżowe	Rządy i banki centralne	Jednostki samorządu terytorialnego oraz władze lokalne	Instytucje	Przedsiębiorcy	Ekspozycje detailiczne	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Pozostałe ekspozycje
Energetyka i media użytkowe	0	0	0	108 621	167	0	0	2 193
Finanse Publiczne	629 425	141 660	0	0	0	0	0	0
Handel i usługi	0	0	0	48 153	1 149 773	168 761	22 942	2 332
Infrastruktura i budownictwo	0	0	0	52 872	49 557	8 735	3 374	5 042
Instytucje Finansowe	416 430	0	79 932	98 025	0	0	0	2 794
Pozostałe łącznie	0	0	0	19 402	48 176	7 178	2 472	84 613
Różne branże przemysłu	0	0	0	0	1	0	0	3 154
Transport	0	0	0	82 521	45 327	274	3 098	0
Osoby fizyczne	0	0	0	0	19 085	0	78	0
Razem	1 045 855	141 660	79 932	409 594	1 312 086	184 948	31 964	100 128

6. Struktura ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na klasy ekspozycji, wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Tabela 20 Struktura ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na klasy ekspozycji

Klasa ekspozycji	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-12 miesiące	1-5 lat	Powyżej 5 lat	Inne	Razem
Rządy i banki centralne	416 528	0	0	515 448	113 880	0	1 045 855
JST oraz władze lokalne	4 437	6 215	12 338	66 419	52 251	0	141 660
Instytucje	34 782	21 719	7 331	16 100	0	0	79 932
Przedsiębiorcy	38	26 454	42 417	209 668	131 016	0	409 594
Ekspozycje detaliczne	8 918	14 496	129 795	558 091	600 787	0	1 312 086
Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	21 955	22 920	12 220	48 454	79 400	0	184 949
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	0	25	50	1 311	64	30 514	31 964
Inne ekspozycje	0	0	0	0	0	100 128	100 128
Razem	486 658	91 829	204 151	1 415 490	977 398	130 642	3 306 168

* Pozycje, dla których termin zapadalności upłynął

** Pozycje nieposiadające określonego terminu zapadalności (np. środki trwałe, aktywo z tytułu podatku odroczonego).

7. W rozbiciu na istotne branże lub typy kontrahentów kwoty:

- a. ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości,
- b. salda korekt wartości i rezerw,
- c. korekt wartości i rezerw w danym okresie

Tabela 21 Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości i salda rezerw na dzień 31 grudnia 2015 r.

Segment branżowy	kwota ekspozycji bilansowej brutto	odpis	kwota ekspozycji bilansowej netto
Handel i usługi	187 840	148 674	39 165
Infrastruktura i budownictwo	37 222	32 513	4 710
Inne	4	4	0
Różne branże przemysłu	20 206	16 005	4 202
Energetyka i media użytkowe	29 159	29 131	28
Transport	20 870	16 498	4 372
Osoby fizyczne	861	729	131
Razem	296 162	243 553	52 608

8. Kwoty ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości - przedstawione oddzielnie, w podziale na istotne obszary geograficzne, obejmujące w miarę możliwości kwoty korekt wartości i rezerw związane z każdym obszarem geograficznym.

Tabela 22 Ekspozycje zagrożone i salda rezerw na dzień 31 grudnia 2015 r. według krajów

Kraj	Kwota ekspozycji bilansowej brutto	Odpis	Kwota ekspozycji bilansowej netto
Polska	296 162	243 553	52 608

9. Uzgodnienie zmian stanów korekt wartości i rezerw z tytułu ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości

Tabela 23 Zmiana stanu odpisów z tytułu trwałej utraty wartości na należności bilansowe w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. (w tys. zł)

	Odpis
Stan na początek okresu	190 981
Zwiększenia	134 753
Zmniejszenia	36 980
Sprzedaż portfela	45 201
Stan na koniec okresu	243 553

VI.2. Ryzyko kredytowe kontrahenta

1. Opis metodologii stosowanej do przypisania kapitału wewnętrznego i limitów kredytowych dla ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta.

Bank szacuje kapitał ekonomiczny na ryzyko kredytowe kontrahenta w oparciu o ogólną metodologię portfelową opisaną w punkcie V.1.

W celu zarządzania ryzykiem kredytowym kontrahenta Bank wykorzystuje osobną procedurę *Zarządzanie ryzykiem kredytowym kontrahenta*. W ramach przyjętych rozwiązań zawarcie transakcji pochodnej musi zostać poprzedzone ustaleniem przez Komitet Kredytowy limitu kredytowego dla kontrahenta. Wysokość przyznanego limitu jest wprowadzana do systemu transakcyjnego. W trybie dziennym monitorowane jest wykorzystanie limitów.

2. Opis zasad polityki w zakresie zabezpieczeń kredytowych i tworzenia rezerw kredytowych oraz polityki w zakresie narażenia na ryzyko niekorzystnej korelacji.

Bank w ramach obowiązujących procedur ogranicza ryzyko niekorzystnej korelacji wobec każdego podmiotu prawnego przez cały okres trwania transakcji. W tym celu Bank przeprowadza analizy rynkowe oraz testy warunków skrajnych. Bank ponadto prowadzi regularny monitoring sytuacji kontrahentów, w wyniku czego może żądać dodatkowych zabezpieczeń transakcji oraz ograniczać przyznane limity skarbowe kontrahenta.

Polityka w zakresie przyjmowanych zabezpieczeń uregulowana w Banku jest w formie jednego dokumentu zarówno dla księgi bankowej i księgi handlowej. Szczegółowe informacje znajdują się w punktach III.2.A do III.2.C niniejszego dokumentu.

3. Omówienie wpływu wartości wymaganego zabezpieczenia, jakie musiałby zapewnić Bank przy obniżeniu jego oceny wiarygodności kredytowej.

Bank nie posiada nadanych ocen wiarygodności kredytowej przez zewnętrzne agencje ocen ratingowych.

4. Dodatnia wartość godziwa brutto kontraktów, korzyści z saldowania, bieżącej ekspozycji kredytowej, ustanowionego zabezpieczenia oraz wartości netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych, przy czym wartość netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych stanowi ekspozycję z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych po uwzględnieniu korzyści z prawnie obowiązujących umów saldowania, jak i umów dotyczących zabezpieczenia kredytowego.

Tabela 24 Wartość ekspozycji i ekspozycji ważonej ryzykiem w podziale na typ instrumentu

Instrument	Wartość ekspozycji	Aktywa ważone ryzykiem
IRS/CIRS	7 989	7 372
Derywaty walutowe	2 326	561
Razem	10 315	7 933

5. Zasady ustalania wartości ekspozycji zgodnie z przyjętą metodą w zależności od dokonanego wyboru.

Dla potrzeb wyliczenia ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych, Bank przyjmuje metodę wyceny rynkowej, przy której ekwiwalent bilansowy oblicza się jako sumę kosztu zastąpienia i przyszłej potencjalnej ekspozycji kredytowej.

Jako koszt zastąpienia przyjmuje się dodatnią wartość rynkową transakcji. W przypadku, gdy wycena transakcji jest ujemna, koszt zastąpienia takiej transakcji jest równy zero.

Bank dokonuje wyceny instrumentów finansowych metodą wartości bieżącej zdyskontowanych przepływów pieniężnych - wartość godziwa kontraktu ustalana jest jako bieżąca wartość zdyskontowanych przepływów pieniężnych wynikających z danego kontraktu. Do wyceny wykorzystywane są dane rynkowe, w szczególności krzywe rynkowe, kursy walutowe i zmienności walutowe.

Przyszłą potencjalną ekspozycję kredytową, z wyjątkiem jednawalutowych transakcji zamiany zmiennej stopy procentowej na zmienną stopę procentową, w przypadku których oblicza się jedynie koszt zastąpienia, oblicza się jako iloczyn nominalnej kwoty transakcji pozabilansowej (lub wartości jej ekwiwalentu delta w przypadku opcji) i wagi ryzyka produktu przypisanej tej transakcji.

Wartość ekspozycji wyliczana jest analogicznie jak w przypadku ryzyka kredytowego portfela bankowego a następnie ważona ryzykiem. Łączny wymóg kapitałowy stanowi suma wartości ważonych pomnożonych przez 8%.

6. Wartość referencyjna zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych i rozkład bieżącej ekspozycji kredytowej według typów ekspozycji.

Bank nie zawiera kredytowych transakcji pochodnych.

7. Kredytowe transakcje pochodne (referencyjne) w podziale na transakcje zawarte w celach związanych z własnym portfelem kredytowym, w tym stanowiące nierzeczywistą ochronę kredytową oraz na transakcje zawarte na zlecenie klientów i transakcje spekulacyjne, z dalszym rozbiciem na zabezpieczenie zakupione i sprzedane w ramach każdej grupy produktów.

Bank nie zawiera kredytowych transakcji pochodnych.

VI.3. Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym

Zgodnie ze strategią działania Bank nie dokonuje inwestycji kapitałowych w inne podmioty.

VI.4. Obliczanie wymogów kapitałowych na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważone ryzykiem

W 2015 r. Bank nie posiadał w swoim portfelu żadnych ekspozycji sekurytyzacyjnych.

VI.5. Bufory kapitałowe

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Bank nie jest zobowiązany do ujawniania informacji dotyczących przestrzegania przez instytucję wymogu w zakresie bufora antycyklicznego. Zgodnie z art. 83 Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0% do dnia poprzedzającego dzień, od którego instytucja będzie obowiązana stosować wskaźnik określony w przepisach wydanych na podstawie art. 24 ust. 3 Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

VI.6. Dźwignia finansowa

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR Bank liczy wskaźnik dźwigni finansowej od roku 2014. Wskaźnik ten kalkulowany jest jako miara kapitału Tier 1 podzielona przez łączną wartość ekspozycji bilansowych i pozabilansowych Banku. Wskaźnik dźwigni finansowej ma na celu kontrolowanie poziomu zadłużenia się Banku.

Wyliczona wartość wskaźnika wysyłana jest do NBP co kwartał w celu analizy oraz zbierania informacji o poziomach tego wskaźnika w poszczególnych bankach. Służyć to ma ustaleniu pewnej minimalnej wartości wskaźnika w przyszłości, która będzie obligowała banki do utrzymywania wyższego niż minimalna wartość wskaźnika dźwigni finansowej. Bank określił w procedurach wewnętrznych utrzymywanie wskaźnika dźwigni na poziomie co najmniej 4% jako długookresowy cel kapitałowy.

Wartość kapitału Tier 1 według definicji przejściowej jest równa kapitałowi Tier 1 w pełni wprowadzonej definicji.

Na dzień 31 grudnia 2015 wartość wskaźnika dźwigni finansowej wyniosła 18,00%.

Tabela 25 Wartość wskaźnika dźwigni oraz podział miary ekspozycji całkowitej na dzień 31 grudnia 2015 roku.

Rodzaj ekspozycji	Wartość ekspozycji (w tys. zł)
Ekspozycja z tytułu transakcji finansowania papierów wartościowych zgodnie z art. 220 CRR	0
Ekspozycja z tytułu transakcji finansowania papierów wartościowych zgodnie z art. 222 CRR	0
Instrumenty pochodne: wartość rynkowa	12 361

Instrumenty pochodne: metoda wyceny narzutu według wartości rynkowej	3 200
Instrumenty pochodne: metoda wyceny pierwotnej ekspozycji	0
Niewykorzystane zobowiązania kredytowe, które można w każdej chwili bezwarunkowo anulować bez wypowiedzenia	11 198
Pozycje pozabilansowe o średnim/niskim ryzyku	1 278
Pozycje pozabilansowe o średnim ryzyku związane z finansowaniem handlu i pozycje pozabilansowe związane z oficjalnie wspieranym finansowaniem eksportu	41
Inne pozycje pozabilansowe	118 042
Inne aktywa	3 102 631
Kapitał i korekty regulacyjne	
Kapitał Tier 1	585 085
Wskaźnik dźwigni finansowej	18,03%

VI.7. Aktywa wolne od obciążeń

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat aktywów obciążonych i nieobciążonych Banku. Dany składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania).

Tabela 26 Aktywa obciążone i nieobciążone na dzień 31 grudnia 2015 roku.

	Aktywa obciążone	Aktywa nieobciążone
Kredyty na żądanie	0	143 451
Instrumenty udziałowe	0	0
Dłużne papiery wartościowe	9 293	1 148 731
Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie	7 384	1 717 832
Inne aktywa	0	130 022
Łącznie	16 677	3 140 036

VI.8. Liczba stanowisk dyrektorskich zajmowanych przez członków organu zarządzającego

Organ zarządzający rozumiany jest jako Zarząd FM Bank PBP S.A. Na dzień 31 grudnia 2015 roku Zarząd Banku składał się z 4 osób.

VI.9. Polityka rekrutacji dotycząca wyboru członków organu zarządzającego oraz rzeczywistego stanu ich wiedzy, umiejętności i wiedzy specjalistycznej

Członków Zarządu Banku powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza Banku. Nadzór merytoryczny nad procesem rekrutacji Członków Zarządu sprawuje Rada Nadzorcza.

Rada Nadzorcza podczas oceny kandydatów na Członków Zarządu zwraca szczególną uwagę na wykształcenie kandydatów w zakresie bankowości i finansów, ukończone szkolenia, jak i doświadczenie zdobyte w poprzednich miejscach zatrudnienia.

Dokonując wyboru Członków Zarządu Rada Nadzorcza kieruje się profilem, zakresem i skalą działalności Banku, a także zakresem wewnętrznych kompetencji, które mają zostać powierzone nowemu Członkowi Zarządu. Dodatkowo weryfikowany jest potencjalny konflikt interesów Członka Zarządu.

Członkowie Zarządu Banku składają w Banku m.in. następujące dokumenty: odpis z Krajowego Rejestru Karnego potwierdzający brak karalności (w przypadku Członków Zarządu, na których powołanie wymagana jest zgoda Komisji Nadzoru Finansowego zgodnie z art. 22b Prawa bankowego), życiorysy, dowody ukończenia studiów wyższych, podyplomowych, ewentualnie innych szkoleń, świadectwa pracy z ostatniego miejsca zatrudnienia.

Dobłą praktyką jest, że podczas wyboru kandydatów na Członków Zarządu Banku Rada Nadzorcza korzysta z usług renomowanych agencji doradztwa personalnego, wyspecjalizowanych w projektach poszukiwania kandydatów na stanowiska menedżerskie. Pozwala to na zobiektywizowanie oceny wiedzy posiadanej z racji zdobytego wykształcenia, odbytych szkoleń, uzyskanych tytułów zawodowych oraz wiedzy nabytej w inny sposób w toku kariery zawodowej, zweryfikowanie doświadczenia nabytego w toku sprawowania określonych funkcji lub zajmowania określonych stanowisk oraz potwierdzenie poziomu nabytych w doświadczeniu zawodowym umiejętności warunkujących bezpośrednio jakość wykonywania powierzonych funkcji.

VI.10. Strategię w zakresie zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków organu zarządzającego, jego celów i wszelkich odpowiednich zadań określonych w tej polityce oraz zakresu, w jakim te cele i zadania zostały zrealizowane

W zakresie zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków organu zarządzającego i nadzorującego Bank zapewnia różnorodność pod względem wykształcenia i osiągnięć zawodowych celem zagwarantowania szerokiego spektrum poglądów i doświadczeń. Członkowie organu zarządzającego reprezentują różne dziedziny wykształcenia oraz doświadczenie zawodowe korespondujące z obecnie wykonywaną funkcją.

VI.11 Informacje o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarząd Banku wymogów określonych w art. 22aa Prawa bankowego

Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej FM Bank PBP S.A. spełniają wymogi określone w art. 22aa ustawy Prawo Bankowe.

VII. Informacje dotyczące polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze

W 2015r. nie wystąpiły żadne zmiany w zakresie Polityki zmiennych składników wynagrodzeń. Obowiązująca w 2015r. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń została zatwierdzona Uchwałą Zarządu nr 319/2014 z dnia 07.10.2014r. oraz Uchwałą Rady Nadzorczej nr 65/2014 z dnia 15.10.2014r.

VII.1 Informacje dotyczące procesu ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń

Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku ("**Polityka Zmiennych Wynagrodzeń**") została zatwierdzona przez Zarząd Banku uchwałą nr 319/2014 z dnia 07 października 2014 roku oraz przez Radę Nadzorczą Banku uchwałą nr 65/2014 z dnia 15 października 2014r.

Polityka określa zasady przyznawania i wypłaty wynagrodzeń zmiennych, tj. wynagrodzeń zależnych od wyników pracy w danym roku obrotowym, osobom zajmującym w Banku, bez względu na podstawę ich zatrudnienia, stanowiska kierownicze.

Celem wprowadzenia Polityki jest wspieranie realizacji strategii Banku poprzez prawidłowe i skuteczne zarządzanie ryzykiem i powstrzymywanie osób zajmujących stanowiska kierownicze zakwalifikowane do stanowisk kierowniczych w rozumieniu § 28 ust. 1 Uchwały od podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zaakceptowaną w strategii ryzyka skłonność Banku do ryzyka.

Podstawą do wprowadzenia Polityki w Banku jest § 27 ust. 2 uchwały Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku.

Polityka została opracowana z uwzględnieniem:

- 1) Uchwały, a także stanowiska Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego odnośnie rekomendowanych kierunków wykładni postanowień Uchwały, zawartego w pismach Zastępcy Przewodniczącego Komisji z dnia 23 grudnia 2011 roku (Okólnik w sprawie polityki zmiennych składników wynagrodzeń) oraz z dnia 22 maja 2012 roku (pismo do Prezesa Związku Banków Polskich), wydanych na podstawie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/76/UE z dnia 24 listopada 2010 roku w sprawie zmiany dyrektyw 2006/48/WE oraz 2006/49/WE,
- 2) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniającej dyrektywę 2002/87/WE i uchylającą dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE w zakresie wymogów kapitałowych dotyczących portfela handlowego i resekurytyzacji oraz przeglądu nadzorczego polityki wynagrodzeń („**Dyrektywa CRD IV**”),
- 3) wytycznych Komitetu Europejskich Organów Nadzoru Bankowego (ang. CEBS, obecnie EBA) w sprawie polityki i praktyki wynagrodzeń (Guidelines on Remuneration Policies and Practices, GL 44) z dnia 10 grudnia 2010 roku,
- 4) wytycznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (ang. EBA) w sprawie oceny kwalifikacji członków organu zarządzającego i osób pełniących najważniejsze funkcje (Guidelines on the Assessment of the Suitability of Members of the Management Body and Key Function Holders, GL/2012/06) z dnia 22 listopada 2012 roku („**Wytyczne EBA z 22 listopada 2012 r.**”).

Stanowiska kierownicze zostały określone w Wykazie Stanowisk Kierowniczych przyjętym uchwałą Zarządu Banku z dnia 7 października 2014 roku. Wykaz Stanowisk Kierowniczych obejmuje w szczególności wszystkich Członków Zarządu Banku oraz dyrektorów siedmiu komórek organizacyjnych Banku.

Do opracowania Polityki Zmiennych Wynagrodzeń powołano grupę projektową nadzorowaną przez Wiceprezesa Zarządu Banku nadzorującego Pion Finansów i Członka Zarządu Banku odpowiedzialnego za Pion Ryzyka, w której zaangażowani byli dyrektorzy departamentów: Zarządzania Zasobami Ludzkimi, Audytu Wewnętrznego, Prawnego, Kontroli Ryzyka i Finansów.

Grupa projektowa korzystała w trakcie prac z usług konsultanta zewnętrznego w postaci zewnętrznej kancelarii prawniczej.

Bank nie jest bankiem znaczącym pod względem wielkości, organizacji wewnętrznej oraz rodzaju, zakresu i złożoności prowadzonej działalności (w rozumieniu § 6 ust. 4 Uchwały nr 258/2011) i dlatego nie działa w nim komitet ds. wynagrodzeń.

VII.2 Sposób kształtowania wynagrodzeń Osób Zajmujących Stanowiska Kierownicze

Wynagrodzenie Osób Zajmujących Stanowiska Kierownicze jest podzielone na składnik stały (wynagrodzenie zasadnicze) i zmienny (premia roczna).

Wynagrodzenie zmienne Osób Uprawnionych w roku obrotowym **n** nie może przekraczać **100%** rocznego wynagrodzenia zasadniczego należnego za ten rok obrotowy.

VII.3 Wysokość i warunki przyznania wynagrodzenia zmiennego

Przyznanie Osobie Uprawnionej wynagrodzenia zmiennego oraz jego wysokość uzależnione są od spełnienia następujących warunków:

- (1) realizacji budżetu Banku w roku obrotowym **n** na poziomie co najmniej 100 % budżetowanego wyniku finansowego netto zakładanego w budżecie Banku; osiągnięcie przez Bank wyniku na niższym poziomie wyklucza możliwość nabycia prawa do wynagrodzenia zmiennego za ten rok obrotowy,
- (2) osiągnięcia przez Osobę Uprawnioną określonych celów indywidualnych, mierzonych wskaźnikami finansowymi i niefinansowymi (jakościowymi); cele indywidualne wynikają z zakresu obowiązków Osoby Uprawnionej zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Banku i odnoszą się do wyników osiągniętych przez obszar, za który Osoba Uprawniona jest odpowiedzialna,
- (3) w przypadku Osób Uprawnionych w jednostkach sprzedażowych – osiągnięcia budżetowanego wyniku finansowego przez jednostkę organizacyjną, za którą odpowiada Osoba Uprawniona.

Przyznanie wynagrodzenia zmiennego odbywa się na podstawie trzyletniego okresu oceny wyników wstecz.

Ocena Wyników dokonywana jest w oparciu o budżet i cele indywidualne wyznaczone na rok obrotowy **n**, jednak bierze się pod uwagę również wyniki finansowe Banku lub

jednostki organizacyjnej, za którą odpowiada Osoba Uprawniona, osiągnięte w latach obrotowych objętych oceną Wyników (**n**, **n-1**, **n-2**), w celu uwzględnienia cyklu koniunkturalnego w działalności Banku i ryzyka związanego z prowadzoną przez Bank działalnością.

Cele indywidualne do osiągnięcia w roku obrotowym **n** oraz ich wagę przy dokonywaniu Oceny Wyników, ustala się indywidualnie dla każdej z Osób Uprawnionych i podaje do wiadomości danej Osoby w indywidualnej karcie oceny najpóźniej do końca pierwszego kwartału tego roku obrotowego.

Przy ustalaniu celów finansowych do osiągnięcia w roku obrotowym **n** przez Bank lub jednostkę organizacyjną, za którą odpowiada Osoba Uprawniona, bierze się pod uwagę koszt kapitału oraz ponoszonego przez Bank ryzyka, w szczególności ryzyka ograniczenia płynności.

W celu zapobiegania konfliktowi interesów, cele wyznaczane Osobom Uprawnionym odpowiedzialnym za funkcje kontrolne, w tym za zarządzanie ryzykiem, nie obejmują wyników finansowych uzyskiwanych przez bezpośrednio kontrolowane przez te osoby obszary działalności Banku. Cele związane z obowiązkami kontrolnymi powinny stanowić większość łącznych celów przyjmowanych od Oceny Wyników takiej Osoby. Ocena Wyników powinna być dokonana przede wszystkim przy użyciu kryteriów jakościowych.

Warunkiem nabycia prawa do wynagrodzenia zmiennego przez Osobę Uprawnioną za rok obrotowy **n** jest również niewystąpienie okoliczności związanych z efektami pracy Osoby Uprawnionej, które uzasadniają obniżenie lub brak wypłaty całości lub części wynagrodzenia zmiennego w związku z zastosowaniem mechanizmu korekty ryzyka Banku ex-post (malus).

VII.4 Składniki i zasady wynagrodzenia zmiennego

Wynagrodzenie zmienne za rok obrotowy **n** składa się z dwóch części:

- (1) 60% wynagrodzenia zmiennego przyznaje się z dołu, po zakończeniu roku obrotowego **n**, pod warunkiem przejścia pozytywnej Oceny Wyników, z czego:
 - (a) połowę przyznaje się i wypłaca się w gotówce,
 - (b) połowę przyznaje się w postaci Akcji Fantomowych, podlegających zamianie na premię pieniężną po upływie ustalonego okresu wstrzymania;
- (2) przyznanie 40% wynagrodzenia zmiennego następuje warunkowo, przy czym wypłatę tej części wynagrodzenia odacza się na okres trzech lat, z czego:
 - (a) część przyznawaną w gotówce (połowa wynagrodzenia odroczonego), wypłaca się w trzech równych częściach z dołu, po zakończeniu roku obrotowego **n+1**, **n+2** i **n+3**,
 - (b) pozostałą część wynagrodzenia odroczonego przyznaje się w postaci Akcji Fantomowych, w trzech równych transzach z dołu, po zakończeniu roku obrotowego **n+1**, **n+2** i **n+3**. Akcje Fantomowe przyznane w poszczególnych transzach podlegają zamianie na premię pieniężną po upływie ustalonego Okresu Wstrzymania.

Wysokość przyznanego wynagrodzenia zmiennego za rok obrotowy **n**, z podziałem na składniki nieodroczone i odroczone, określa się indywidualnie w liście premiovym doręczanym Osobie Uprawnionej do końca pierwszego kwartału kolejnego (po roku obrotowym **n**) roku obrotowego.

Nabycie przez Osobę Uprawnioną prawa do wynagrodzenia zmiennego odroczonego po zakończeniu poszczególnych lat obrotowych **n+1**, **n+2** i **n+3**, warunkowane jest niewystąpieniem okoliczności, które uzasadniają obniżenie lub brak wypłaty danej części wynagrodzenia odroczonego w związku z zastosowaniem mechanizmu korekty ryzyka Banku ex-post (malus).

VII.5 Zasady korygowania wynagrodzeń zmiennych

Po upływie każdego roku okresu odroczenia (**n+1**, **n+2**, **n+3**) części wynagrodzenia zmiennego Zarząd Banku, a w przypadku Członków Zarządu Banku – Rada Nadzorcza Banku, ustala czy i w jakim zakresie konieczne jest zastosowanie mechanizmu korekty ryzyka ex-post (malus) przy wypłacie całości lub części odroczonego wynagrodzenia zmiennego.

Zastosowanie korekty ryzyka ex-post może polegać na:

- (1) czasowym zawieszeniu (wstrzymaniu) wypłaty całości lub części odroczonego wynagrodzenia zmiennego, lub
- (2) ostatecznym nieprzyznaniu w całości lub części kwoty odroczonego wynagrodzenia zmiennego płatnego w gotówce, w tym premii pieniężnej w wyniku realizacji uprawnień z Akcji Fantomowych – decyzję w tym zakresie Bank podejmuje każdorazowo w odniesieniu do poszczególnych rat wynagrodzenia, lub
- (3) ostatecznym nieprzyznaniu w całości lub części przyznanych warunkowo Akcji Fantomowych – decyzję w tym zakresie Bank podejmuje każdorazowo w odniesieniu do poszczególnych transz Akcji Fantomowych.

Właściwy organ bierze pod uwagę, czy w odniesieniu do wynagrodzenia zmiennego za rok obrotowy **n** nie wystąpiły następujące okoliczności:

- (1) negatywna korekta wyników finansowych Banku za okres Oceny Wyników, lub
- (2) zmiana Oceny Wyników będącej podstawą przyznania Osobie Uprawnionej wynagrodzenia zmiennego za rok obrotowy **n**, w związku z wykryciem naruszenia w okresie Oceny Wyników zasad w zakresie zarządzania ryzykiem w jednostce organizacyjnej, za którą odpowiada Osoba Uprawniona, lub
- (3) przyznanie wynagrodzenia zmiennego Osobie Uprawnionej na podstawie nieprawdziwych lub mylących informacji lub nieprawidłowego pomiaru wyników za okres Oceny Wyników, w tym na skutek oszustwa Osoby Uprawnionej, lub
- (4) powstanie straty bilansowej, niebezpieczeństwa niewypłacalności Banku lub utraty płynności, lub
- (5) Osoba Uprawniona uczestniczyła w działaniach, których wynikiem była znaczna strata Banku albo nie dochowała należytej staranności w nadzorze będąc odpowiedzialną za takie działania, lub
- (6) naruszenie przez Osobę Uprawnioną zasad dotyczących unikania konfliktu interesów, lub
- (7) rozwiązanie przez Bank z Osobą Uprawnioną umowy o pracę za wypowiedzeniem lub bez wypowiedzenia z przyczyn określonych

w art. 52 kodeksu pracy lub jakiegokolwiek innej umowy (np. kontraktu menedżerskiego) z przyczyn zbliżonych do wskazanych w art. 52 kodeksu pracy, lub

- (8) niespełnienie przez Osobę Uprawnioną standardów dotyczących kompetencji i reputacji, o których mowa w wytycznych EBA z dnia 22 listopada 2012 r., lub
- (9) ujawnienie, że Osoba Uprawniona naruszyła zobowiązanie do niekorzystania z prywatnych strategii hedgingowych lub ubezpieczeń dotyczących wypłaty wynagrodzenia zmiennego i odpowiedzialności za okres pracy dla Banku, w celu zniwelowania środków przewidzianych w Polityce.

VII.6 Zbiorcze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń wypłaconych za rok 2015

Poniższa tabela prezentuje zbiorcze informacje na temat wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze (stanowiska objęte Wykazem Stanowisk Kierowniczych) w Banku za 2015 rok.

Zestawienie zawiera dane płacowe ww. pracowników wyłącznie za okres, w którym zajmowali oni stanowiska kierownicze. Dane płacowe za okres przed objęciem stanowiska kierowniczego oraz po zaprzestaniu jego pełnienia nie zostały wykazane w tabeli.

Tabela 27 Wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku za 2015 rok

	Wartość wynagrodzenia w pełnych zł	Ilość osób
Wynagrodzenie brutto, w tym:	6 486 581	15
- Wartość płatności związanych z podjęciem zatrudnienia	0	0
- Wartość płatności związanych z zakończeniem stosunku zatrudnienia	398 727	1
Składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawcę, w tym:	426 111	15
- Składki na ubezpieczenie społeczne płacone przez pracodawcę od płatności związanych z zakończeniem stosunku zatrudnienia	0	0
Pozostałe świadczenia	202 111	15
Wartość Wynagrodzenia Zmiennego (zmiennie składniki wynagrodzenia zgodnie z Uchwałą nr RN 65/2014 w tym:	0	0
- płatne w gotówce	0	0
- płatne w instrumentach	0	0
- z odroczonej wypłatą	0	0

Poniższa tabela prezentuje zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku za 2015 rok, z podziałem na obszary działalności przedsiębiorstwa. Bank wyodrębnił w ramach swojej działalności na potrzeby wewnętrzne dla celów zarządczych pięć segmentów działalności: linię bankowości mikroprzedsiębiorstw, linię bankowości detalicznej, linię bankowości korporacyjnej, linię finansowania projektów oraz działalność skarbową. Wynagrodzenia w poniższej tabeli zostały zaalokowane do segmentów zgodnie z przyjętym wewnątrznie kluczem alokacji. Linię bankowości mikroprzedsiębiorstw zaprezentowano łącznie z linią bankowości detalicznej oraz linię korporacyjną łącznie z linią finansowania projektów, co wynika z podobieństwa procesu zarządzania ryzykiem w tych segmentach.

Zestawienie zawiera dane płacowe ww. pracowników wyłącznie za okres, w którym zajmowali oni stanowiska kierownicze. Dane płacowe za okres przed objęciem stanowiska kierowniczego oraz po zaprzestaniu jego pełnienia nie zostały wykazane w tabeli.

Tabela 28 Wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku za 2015 rok z podziałem na obszary działalności przedsiębiorstwa.

	Wartość wynagrodzenia w pełnych złotych		
	Linia bankowości mikroprzedsiębiorstwa i bankowości detalicznej	Linia korporacyjna i finansowania projektów	Działalność skarbową
Wynagrodzenie brutto, w tym:	2 598 393	1 991 704	1 896 484
- Wartość płatności związanych z podjęciem zatrudnienia	0	0	0
- Wartość płatności związanych z zakończeniem stosunku zatrudnienia	159 490	139 555	99 682
Składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawcę, w tym:	176 960	128 905	120 246
- Składki na ubezpieczenie społeczne płacone przez pracodawcę od płatności związanych z zakończeniem stosunku zatrudnienia	0	0	0
Pozostałe świadczenia	86 471	62 883	52 757